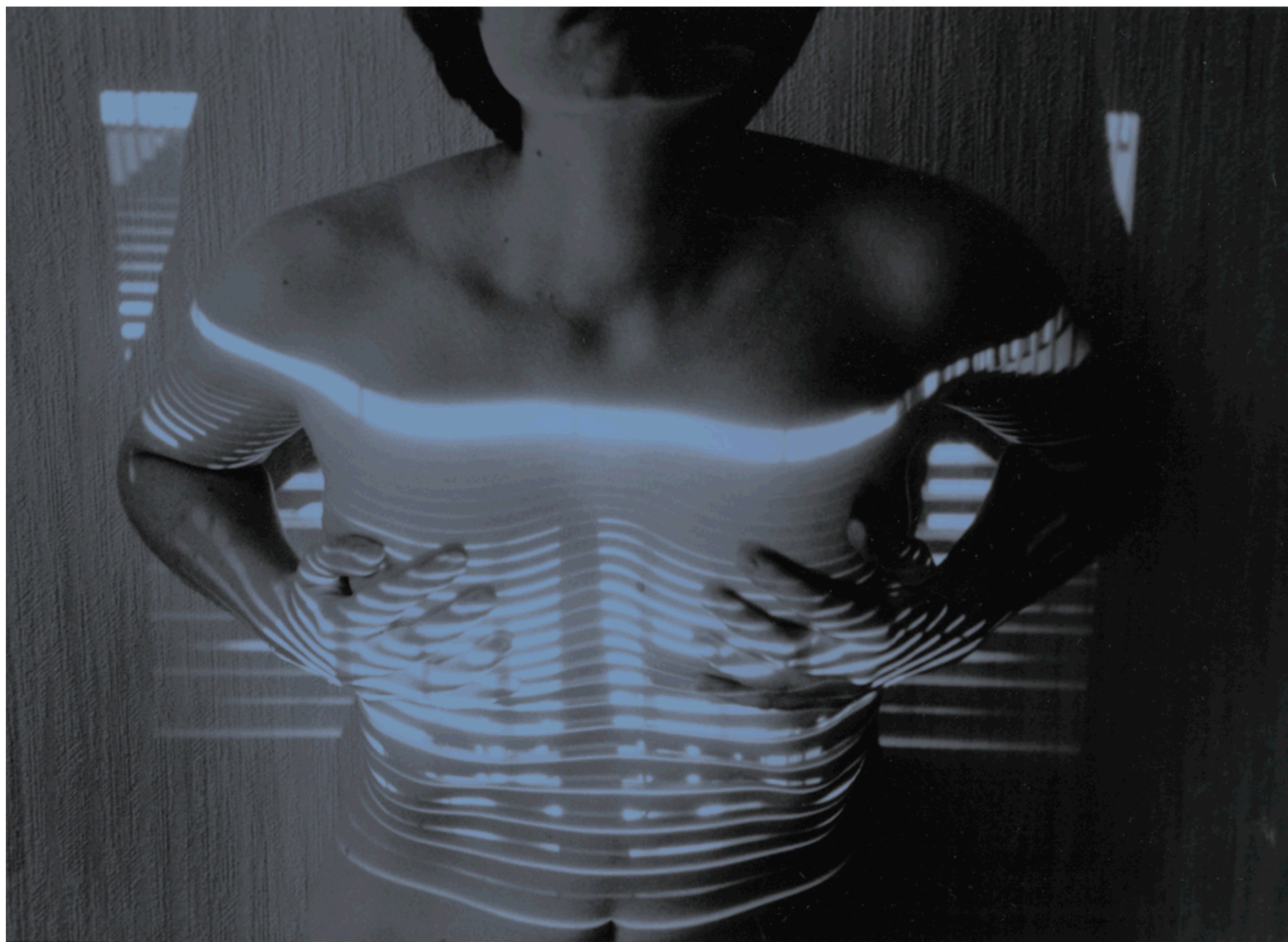

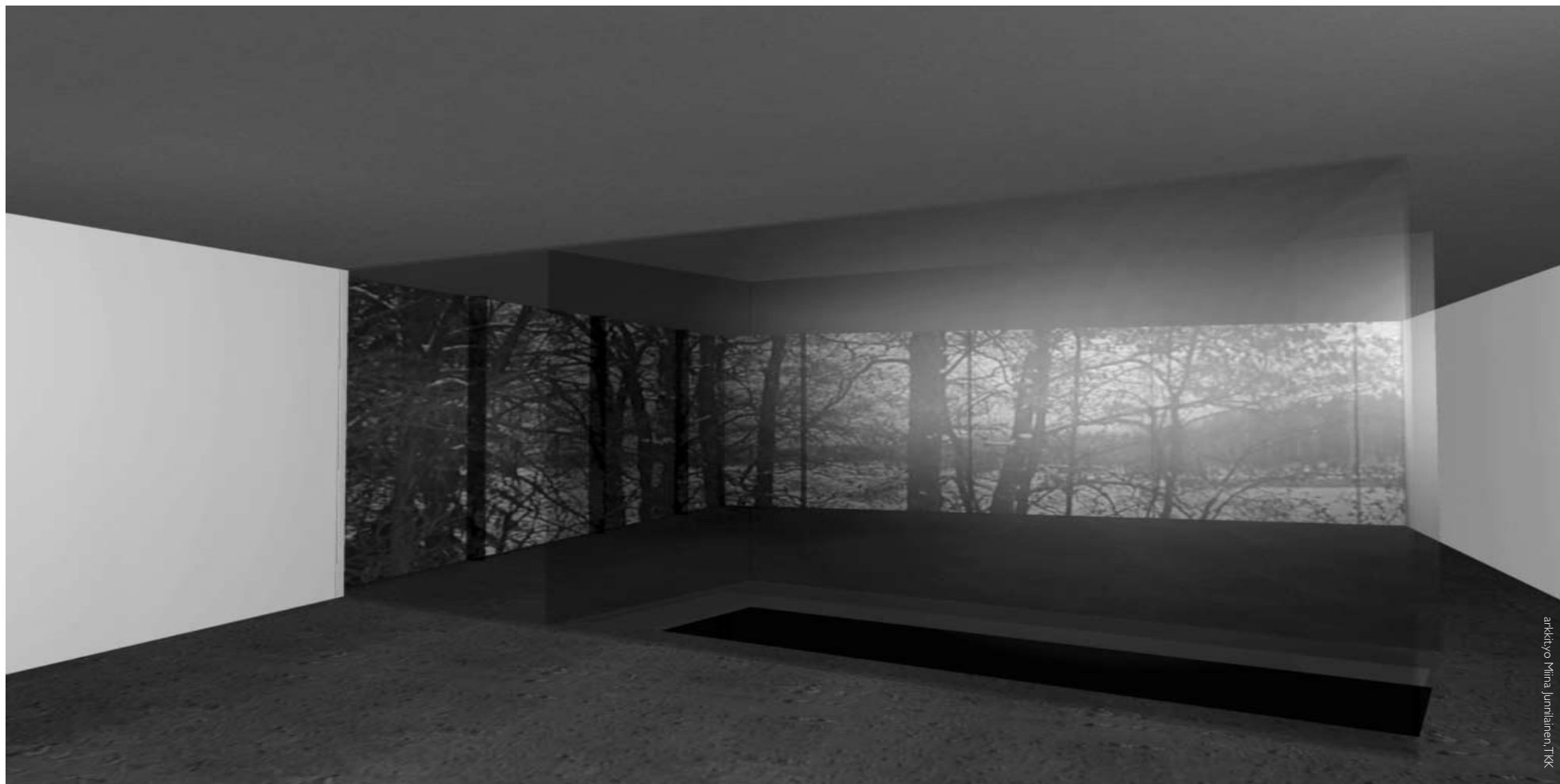

ARKKITEHTUUPISKELUJA JA SEKSU

ARCHICAD 8 ARCHICAD 8

-opiskelijaversio tulossa

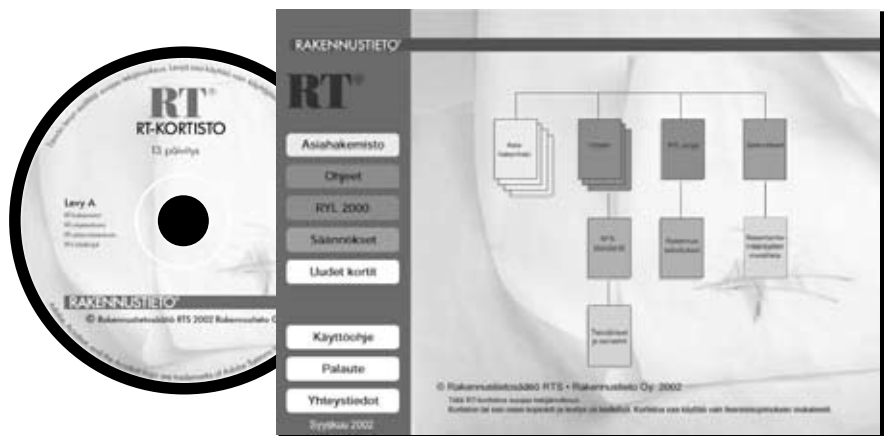

arkitehti Minna Junttilainen, TKK

Annankatu 4 B puh. (09) 4555081 www.mad.fi
00120 Helsinki fax. (09) 4555091 info@mad.fi

RT-kortisto CD pitää osaamisesi ajan tasalla

- ➔ Ajantasaista tietoa rakentamisen ohjeista, määräyksistä ja rakennustarvikkeista
- ➔ Sisältää laajan koosteen rakenteita ja detaljeja, joita voit siirtää CAD-piirrustuksiisi
- ➔ Löydät tiedot nopeasti hakemistojen avulla tai vapaalla tekstihaulla
- ➔ RT-kortisto CD toimii sekä Windows- että Mac-ympäristössä.

Lisätiedot ja myynti:

Rakennustieto Oy, Helsinki (09) 5495 5400, Lappeenranta (05) 415 0990
Tampere (03) 212 6961, Kuopio (017) 261 6109, Oulu (08) 311 6122.

Uusitussa verkkokaupassamme valtava valikoima: kortistot, kirjat, kampanjatuotteet ym. – kannattaa tutustua!

www.rakennustieto.fi

RAKENNUSTIETO

TIKKURILA
Symphony

MITÄ PIDEMMÄLLE AIOT, SITÄ TARKEMMAN KARTAN TARVITSET

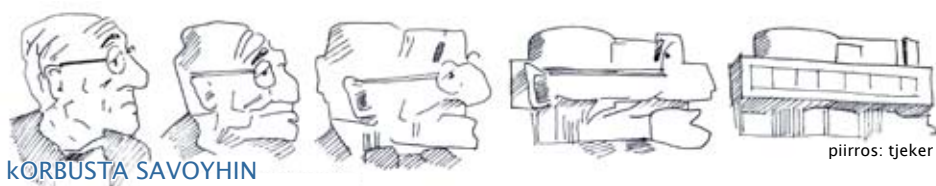
Onnistuneissa töissä lopputuloksen pitää vastata tarkasti suunnitelmia. Tikkurila Symphony on markkinoiden modernein ja laajin värijärjestelmä. Sen värikartat on tehty samalla sävytysteknologialla kuin varsinaiset maalit, jolloin lopputuloksen värivastavuus on paras mahdollinen.

Tikkurila Paints Oy, PL 53, 01301 Vantaa, puh. (09) 857 731, fax (09) 8577 6902, www.tikkurila.fi/ammattilaiset
Neuvonta ammattilaisille puh. (09) 8577 3720 (ark. 8-19)

SISÄLLYSLUETTELO

MUNATONTA MUODONANTOA	4
SEKSIÄKÖ ARKKITEHTUURISSA	5
TASA-ARVOISTA ARKKITEHTUURIA	5
ARKKITEHTONISEN SYNNYN GENRE	6
ARKKITEHDIN EVOLUUTIOPOLKU	7
MEDIASEKSIÄ	8
ITALIA – FINLANDIA	8
VUOTAA –SANOI KANSA	9
ULJAS MUSTA	9
KAAPELITEHTAAN EROTIKKAMESSUT	9
TILA JA SEKSUAALISUUS	10
KAUNEUDEN EROOTTISUUS	11
RAJATAPAUKSIA	12
APAJALLA	13
TEE-SE-ITSE –KIRKKOVENE	13
MUOTOILUA DUALISTISIN KEINAIN	14
AIKA PRAHASSA – NYT	15
RAKKAUTTA JA ANARKIAA	16

KORBUSTA SAVOYHIN

ALVARISTA PAIMIOKSI

PÄÄKIRJOITUS

Seksi on yksi modernin ajan tärkeimmistä arvoista, tuloksellisuuteen ja menestymiseen tiukasti liittyen. Mainonnalla tuputettu seksi tunkee aisteihin ennennäkemättömällä intensiteetillä. Vaikka edistysellinen ja kultturelli opiskelijanuorukainen moiseen halpamaiseen vieteillä myymiseen surkuttelevasti suhtautuisikin, on sisäinen kiusaus katsoa uusimmat latinokaunotarten musiikkivideot suuri, vaikka sitten äänettömänä. Hieno, tärkeää ja välttämätöntä tämä seksuaalisuuden vapautuminen tietysti on, vaikka sillä rahaa lypsetäänkin. Homojen oikeudet kasvavat hiljalleen, vaikka kiivaasta tahdistista ei puhua voikaan. Naiset saavat olla peräti rivoja, ja kukilla saa olla mehiläinen jos toinenkin, yhdessä tai erikseen. Seksistä nauttiminenkaan ei ole ollut kovin suuri rikos vuosikymmeniin. Suomalaispäättäjien vanhenevien miesten mahtiryhmällä näyttää olevan valitettavan vaikeaa sulattaa näitä oikeuksia.

Vanhan miesten maailman sukupuoliroolit ovat kriisissä: nainen ei enää ole synnyttäjä, neitsyt, taloudenpitäjä ja himokas viettelijä-rakastajatar; eikä mies saa pysyä elannon tuojan, pettäjän, juopon ja hakkaajakusipään roolissa. Mustavalkoista maailmaa ei enää ole, liekö koskaan ollutkaan, ja hyvä niin. Roolien hämartyessä monen maailmankuva valitettavasti järkkyy, eikä uutta suuntaa elämälle tahdo löytyä. Miehillä puolustukseksi on sanottava, että vaikka vanha rooli oli ikävä, ei uusikaan helppo ole: on oltava isä, turvallinen tuki, miehekäs rakastaja ja tarvittaessa myös se vanhan mallin karkea moukka. Ei ihme että Jeppe juo, parempaan kun ei pysty.

Kehitys markiisi de Saden avoimen perversseistä fantasioista pop-pornoon, ja barokin pröystäilevyydestä Gehryn mässäilevän yltäkylläiseen muotoon on ollut loogista. Välillä mennään eteen, välillä taakse päin, niin kuin kehityksessä yleensäkin.

Vaikka maailma pursuaakin seksiä, seksuaalista energiaa ja ylilatautumista, alkaa arkkitehtuuri kulttuurin peilinä vasta hiljalleen kuvastelemaan sitä kaikessa kirjossaan – jäljessä tietysti, kuten aina. Rationaalinen ja jähmeä modernismi on yhä valtavirran arkkitehtuuria, mutta viitteitä vapaamuotoisuuden mittavammastakin noususta on hyvällä tahdolla nähtävissä. Perinteisen modernismin hienovireinen tai olematon eroottisuus ja aistillinen niukkuus saavat rinnalleen ilmaisuvoimaisempaa, peittelemättömän seksuaalisuuden ja mässäilevän aistillisuuden muoto-kieltä. Siispä hekumoimaan, opiskelijatoverini, ennen kuin potenssi laskee! ¹

Arkkitehti Antti

1) potenssi viittaa tässä ensisijaisesti kykyyn, voimaan ja voiman asteeseen, ja vasta toissijaisesti miespuoliseen seksuaaliseen kyvykkyyteen ja siitosvoimaan. Naislukijan olisi tosin suotavaa tulkita sana 'potenssi' koskemaan myös omaa seksuaalista voimaansa, tasapuolisuuden nimessä.

PS.

Arkkitehtiopiskelija-lehti nykyisessä muodossaan on tämän numeron myötä toimitettu kaikilla Suomen arkkitehtiosastoilla. Ensimmäinen sykli on siis saatu kierrettyä, kokemuksia saaden ja haparoiden, muotoa hakien, paikkaa etsien. Kun lopputulosta tarkastelee, voi kuitenkin olla tyytyväinen. Otaniemen kiitettäviä alkusysäyksiä seurasi Tampereen edeltäjiään valmiimman tuntuinen lehti. Toivotavasti Oulustakin jäi lehteen jotain uutta tai edes hyvää.

Perinteelle siis on tehty pohjaa joka toivon mukaan kestää vähän edelliskertoja pidempään. Meille tämä on juhlanumero, kaksi nuoruusvuotta takana. Syytä juhlimiseen on myös aikuisilla ammatinharjoittajilla ARKin täyttäessä tänä keväänä 100 v. Siihen on meillä vielä matkaa, Arkkitehtiopiskelijalla kun on historiassaan ollut taipumusta kuolla ja syntyä uudelleen yllättävän usein.

ARKKITEHTIOPISKELIJA

Suomen arkkitehtiopiskelijoiden pää-äänenkannattaja
1/2003

Julkaisija
Oulun, Tampereen ja Helsingin Arkkitehtikillat

Arkkitehtiopiskelija-lehti ilmestyy kahdesti vuodessa toimintuvastuun kiertäessä numeroittain. Tämän lehden toimitti Oulun arkkitehtikilta, seuraavana on Helsingin arkkitehtikillan vuoro. Jos lehden tekeminen kiinnostaa, ota yhteyttä oman kiltasi lehtivastaavaan tai Helsingin arkkitehtikiltaan.

Kannen kuva
Eeva Kyläkoski, Omakuva 1996, "Iltapuku" (Tampereen yliopisto, Toivo Korhonen 1961)

Toimitus
OY/AO/Oulu
Aleksanterinkatu 6
90100 OULU

arkkitehtiopiskelija@tky.hut.fi

www.tky.hut.fi/
arkkitehtiopiskelija

Paino
Kangasalan Lehtipaino Oy

Painos 5000 kpl

© Arkkitehtiopiskelija 2003

Päätoimittaja
Antti Karsikas

Taitto
Tuula Jeker
Harri Filppa

Talous
Timo Leiviskä

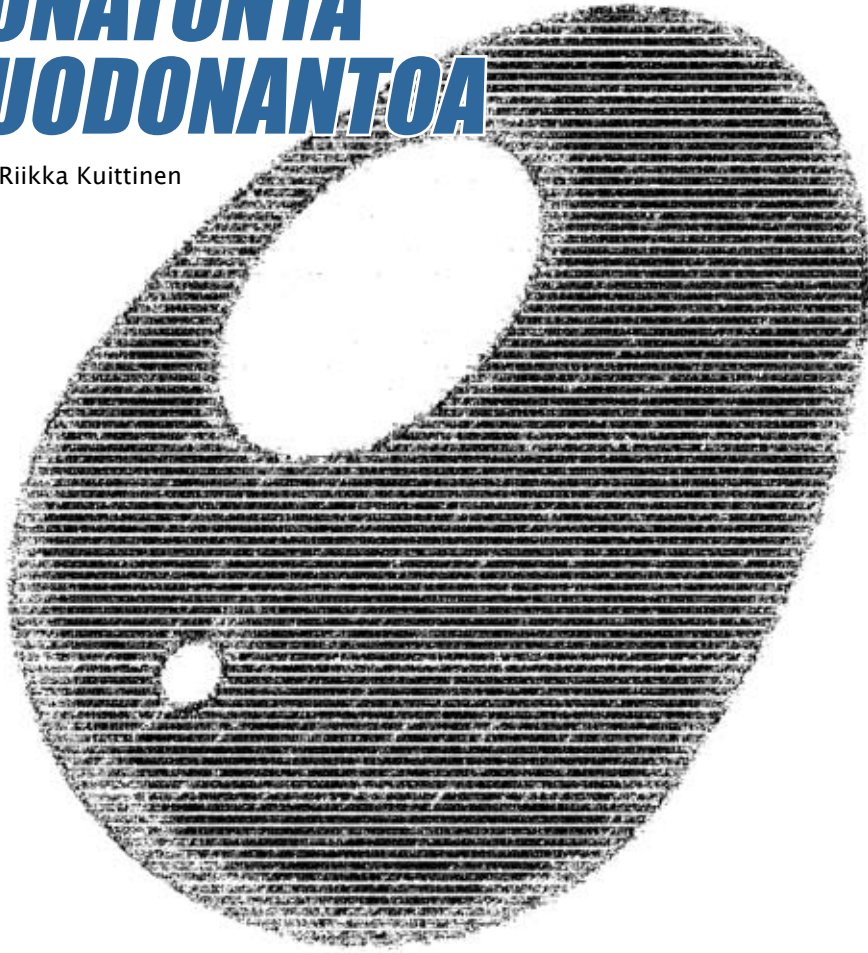
Lukutaitohenkilö
Sirpa Luoma

Markkinointisihteeri
Tuomas Koponen

Syyliset
Aino Aspiala
Aino Toivonen
Eeva Kyläkoski
Emilia Pollari
Emma Toivonen
Gianni Talamini
Juhani Risku
Julia Hertell
Marko Ots
Riikka Kuittinen
Riikka Ylimäki
Tiina Toratti
Tiia Vehviläinen
Timo Vahter
Ville Hara

MUNATONTA MUODONANTOA

TEKSTI: Riikka Kuittinen

Vain harvoista miehistä tulee hyviä arkkitehtejä, naisista ei ollenkaan. Naisten arkkitehtikoulutus ei kuitenkaan mene hukkaan, sillä se valmentaa hyväksi vaimoksi arkkitehtimiehelle. Sanottiin ennen. Naisopiskelijoiden on hyvä tottua työelämässä vastaantulevaan työttölyyn jo opiskeluvaiheessa, ettei tulisi turhaan kurkotettua kuuseen. Sanotaan nyt.

Esimerkiksi Wienin teknillisessä yliopistossa arkkitehtuurin opinnot aloittavista naisia on joka vuosi selvä enemmistö. Mitä ylemmäksi opetushierarkiassa mennään, sitä vähemmän naisia näkyy. Ja jos näkyy, niin katsoa kestää yleensä toisenkin kerran. Suomessa aloitusmäärät ovat miesten ja naisten kesken suunnilleen tasan, mutta arkkitehtuurin naisprofessorit mahtuisivat yhdessä pieneenkin saunaan, nelistään.

Zaha Hadid on nainen Irakista. Hän on myös yksi suunnittelijoista, joiden töistä arkkitehdit ympäri maailman hakevat inspiraatioita ja oivalluksia oman työn avuksi. Hänen töissään on suuria linjoja, optimismia, hulluutta ja vapautta. Kokeellisuuden, innovatiivisuuden ja radikalismien nimeen vannova AA, Architectural Association Lontoossa onkin ollut hänen kehityksensä kehto.

Hadidin suurin innoituksen lähde ovat venäläiset 1920-luvun avantgardistit, aikansa uskalikot, jotka pyrkivät töillään venyttämään rajoja. Avantgardistien työt olivat kokeellisella tasolla eikä niitä koskaan viety loppuun, rakennuksiksi saakka. Juuri tämä viimeistelemättömyys kiehtoo Hadidia. Myös hän sai kilpailumenestyksistä ja niiden mukanaan tuomasta kuuluisuudesta huolimatta odottaa ensimmäistä toteutustaan. Zaha Hadid oli tähti jo ennen kuin yksikään hänen suunnitelmistaan oli edes työpiirustusvaiheessa!

Hadid uskoo ja näyttää itse esimerkkiä siitä, että arkkitehdin tulisi säilyttää optimismin, eikä ajatella joidenkin suunnitelmien olevan epärealistisia ja mahdottomia toteuttaa vain, koska taloudellinen tilanne ei ole sopiva. Zaha Hadidin läpimurto työ The Peak

vuodelta 1983 on arkkitehtikilpailun voittanut ehdotus klubirakennuksesta Hongkongiin korkealle paikalle kaupungin maamerkiksi. Rakennus muodostuu arkkitehtonisista palkeista ja niiden välisistä tiloista keinoitekoisen, graniittisen vuoren yhteydessä. Klubitilat leijuvat kuin avaruusalusket 13 metriä korkeassa tilassa kahden huoneistokerroksen välisessä arkkitehtonisessa avaruusmaisemassa. Alhaalta kaupungista katsoen vuori muodostaa taustan ilmassa leijuville tiloille. Läpimurto oli sikäli hiuskarvan varassa, että Hadidin ehdotus oli jo siirretty syrjään kun tuomaristossa ollut Arata Isozaki huomasi työn ansiot ja nosti suunnitelman takaisin palkintolautakunnan pöydälle. Rakennustöitä ei taloudellisten vaikeuksien vuoksi kuitenkaan koskaan aloitettu.

Sittemmin Hadid on päässyt toteuttamaan ideoitaan moninaisten tehtävien parissa. Hän on suunnitellut sisustuksia, aukioita, kaupunginosia, puistoja, tornitaloja, huonekaluja, hyppyrimäkiä, tunneleita ja kulttuurirakennuksia. Hän on saanut lukuisia palkintoja ja voittanut useita kilpailuja, toimii tällä hetkellä sekä opettajana, tutkijana että suunnittelijana ja hänen maalauksensa ja piirustuksensa kiertävät maailman näyttelyitä.

Voisi luulla, että Zahalla on kikkeli.

Suomessa arkkitehtien tähteyttä on hieman eri mittakaavassa. Kilpailuehdotuksetkin tehdään monesti yhdessä. Toimisto muodostetaan yleensä joko isolla joukolla, pienellä miesjoukolla tai vaimolla ja Joukolla. Pelkästään naisten yhteiset toimistot ovat harvinaisia. Tähän lienee syy, arkuus tai kateus ja eripuraisuus.

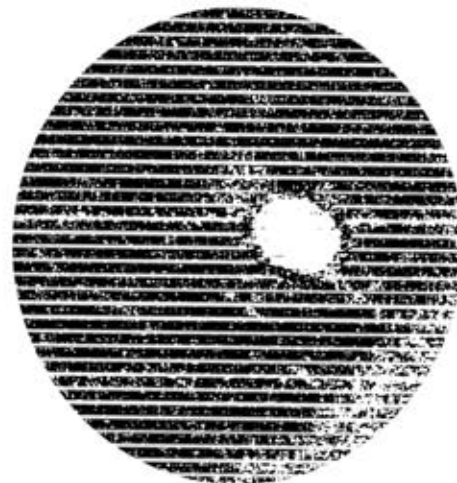
Arkkitehtuuriopinnot valitseva tyttö tietää suuntaavansa niin sanotusti miehelle alalle. Hän epäilee itsekin, ettei ehkä kykenekään ymmärtämään teräsbetonia tai tulemaan sinuiksi pneumaattisten rakenteiden kanssa. Hillitysti käyttäytyvä tyttö oppii paikansa ja vetäytyy sovinnolla syrjään kun hänen työnsä väitetysti kuitataan kritiikissä olankohautuksella ja syvennyttään miehempään mittakaavaan.

Naiset juoruilevat, kadehtivat, tuomitsevat, kilpailevat keskenään, haluavat olla parhaita ja kauneimpia työssä, kotona ja vapaa-ajalla. Elämästä nauttimisen taito unohtuu. Samoin katoaa hedelmällinen maaperä iloa, optimismia ja huumoria vaativalle luovuudelle. Keski-ikäiset naiset ovat liian usein totisia, ilottomia akkoja. Emmehän me anna naurun mennä? Menkäämme itseemme, me ämmät.

Naisarkkitehdit Suomessa osaavat todistetusti myös tehdä töitä yhdessä. Tästä tuoreena osoituksena on nuorten naisten, Saija Hollménin, Jenni Reuterin ja Helena Sandmanin Senegaliin suunnittelema naistenkeskus, jota on alan lehdissä esitelty runsaasti. Projekti edustaa juuri sitä, missä naisten yleensä katsotaankin olevan kyvykkäitä. Mielikuvissa nainen luo kodin ja lämmön, pesän kovan yhteiskunnan keskelle. Myös naistenkeskus edustaa turvaa, lämpöä ja huolenpitoa. Rakennuksen värikin on naisellisesti kirkas punainen.

Vahvat ja aktiiviset naiset perustavat Afrikassa yhdistyksiä, jotka pyrkivät helpottamaan jäsentensä jokapäiväistä elämää köyhyyden keskellä ja takaamaan heille auttavan sosiaaliturvan. Suomalaisnaisten suunnittelema naistenkeskus tarjoaa tilat yhdistysten toiminnalle.

Suunnitelmassa on otettu huomioon materiaalien paikallisuus ja kierrätysmateriaaleja on käytetty hauskaasti yksityiskohdissa, esimerkiksi kierrätettyjä auton vanteita ilmastointiaukkoina ja vanhoja lasipullonpohjia ikkunoissa. Ainakin Jenni Reuter on aikaisemmin-

kin lähestynyt rakentamista vaihtoehtoisen ekologisesta näkökulmasta ja suunnitellut majan, jonka seinät on tehty olkipaaleista.

Naistenkeskus edustaa ekomies-sankaruutta. Projektin kustannukset on täytynyt pitää kohtuullisina, pohjaratkaisussa on kunnioitettu paikallista perinnettä ryhmittä rakennus sisäpihan ympärille ja rakennuksen tulevat käyttäjät ovat olleet suunnittelussa mukana. Suunnitelma on ehdottoman realistinen ja arkkitehtuurin keinot konstailemattomia.

Ekologinen rakentaminen ja kestävä kehitys ovat tavoitteita, jotka on

kliseisen helppo yhdistää naiseuteen elämää ylläpitävänä ja sitä synnyttävänä voimana. Olisi toki hienoa nähdä naisten suunnittelun yhteisenä piirteenä suurempien, maailmanlaajuisten linjausten huomioonottaminen oman heroismin sijaan. Tällä hetkellä kestävän kehityksen projekteillaan voi saada jopa kiitettävästi nimeäkin.

Viivi Lönn oli vahvana naisarkkitehtinä Suomessa harvinaisuus, ja on sitä oikeastaan vieläkin. Yksittäiset naiset nousevat miehiin verrattuna harvoin voimakkaasti esille. Ovatko naiset siis miehiä huonompia?

Opiskeluvaiheessa hyvyttä mitataan kai lähinnä harjoitustöiden arvosanoilla, joten Oulussa nykyaikaisen arkkitehtuurin laboratorion harjoitustöistä annettujen arvosanojen perusteella retoriseen kysymykseeni voi vastata kyllä. Kun vertaa toisiinsa kolmen peräkkäisen vuosikurssin tuoreita, kahden ensimmäisen opiskeluvuoden saavutuksia, tulee tyttöjen keskiarvoksi 2.26, pojille 2.31. Työt arvostellaan Oulussa asteikolla 1-3. Ero on pieni, ehkä merkityksetön. Vertailtava otoskin käsittää vain kolme kurssia. Mielenkiintoista on lähinnä se, että ero on suunnilleen sama kaikkien vertailtavien vuosikurssien kohdalla.

Otokseen sattuu vain kaksi pientä kilpaa, mutta juuri kilpailuarvosanoissa tyttöjen ja poikien ero on kaikista suurin. Eräällä vuosikurssilla tyttöjen taso näyttää kilpailutilanteessa romahtaneen täysin muihin arvosanoihin verrattuna. Tyttöille keskiarvoksi tuli vain 1.77, pojille 2.19.

Mistä erot johtuvat? Tytöt joko todella ovat keskimäärin huonompia, tai sitten sukupuoli vaikuttaa arvosteluun. Naisten itsetunto on päästä miestä matalammalla tai arkkitehtuurin ihanteet eivät käy arvovaltaisten herrojen kanssa yksiin. Kissa ei häveliäisyyttään ymmärrä nostaa häntänsä tai testosteronivaje ehkäisee avaruudellisen hahmotuskyvyn kehittymisen. Naiselta puuttuu kilpailuvietti kokonaan tai se on tarpeen vain kunnes toiset naaraat on kukistettu ja oiva aviomiesehdokas arkkitehtikoulusta löytynyt.

Niinkö?

Lisää aiheesta:

[Arkkitehti- lehti 1/2002, artikkeli Jigeen yi mbooloo- Naiset yhdessä GA Architect 5 Zaha M. Hadid, 1986](#)
[Visionary Architecture From Babylon to Virtual Reality, 1994](#)
[Zaha Hadid, Arkkitehti, 1988](#)
www.zaha-hadid.com

SEKSIÄKÖ ARKKITEHTUURISSA?!

TEKSTI: Tiina Toratti

Pinnallisessa, kaupallisessa maailmassa kaikenlainen eroottinen on muotia ja myy kaikkea musiikista talomaaliin. Ne, jotka elämässään haluavat etsiä (ja ehkä joskus löytävätkin) jotain syvällisempää, joutuvat ennemmin tai myöhemmin tunnustamaan, että lähes kaikessa ja jokaisessa meissä on tietty eroottinen vire. Sigmund Freudilla useimmat asiat tuntuvat yhdistyvän johonkin eroottiseen. Monet psykiatrit ja filosofit ovat samassa juonessa. Italialainen psykoanalytikko Franco Fornan on kehittänyt teorian erilaisista tunnekoodeista; äidillinen, isällinen, lapsuuden- ja eroottinen tunnekoodi. Monissa Alessin tuotteissa ovat olleet nämä koodit taka-ajatuksina. Ei ole epäilystäkään, etteikö luovuuden alalla pelissä olisi mukana erotiikka ja seksuaalisuus.

Seksi ja arkkitehtuuri eivät ole niitä tavallisimpia aiheyhdistelmiä. Rakkaan professorimme Jyrki Tasan semiotiikka-luennon lisäksi oli varsin vaikea löytää arkkitehtuuriin ja seksuaalisuuteen liittyvää materiaalia. Erotiikka on ollut kauan mukana kuvataiteessa, kivistä Venus-symboleista lähtien. Eroottisuuden ja alastomuuteen

liittyvät kauniit herkät muodot. Arkkitehdit ovat se mustapukuinen taiteilijajoukko jotka eivät ehkä niin helposti eivätkä niin suoraan kuvaa erotiikkaa työssään.

Arkkitehtuurihan on varsin seksitön ala, vai onko? Rakennettu ympäristö voi kuitenkin olla neutraaliuden sijasta monipuolisesti puhutteleva. Joistakin rakennuksista voi kuvitella löytävänsä viittauksia ihmiskehoon, sensuaalisuuteen, erotiikkaan. On selkeitä rakennus-olentoja, viittauksia kylkiluihin, kaariin, kurveihin, nikamiin, fallosymboliikkaa. Muotojen antamat viestit voivat olla ihmisen tunne-elämälle varsin merkittäviä. Talot eivät voi olla suoranaisesti seksin symboleita, mutta metaforia kyllä löytyy.

Tiedostaen tai tietämättään arkkitehti luo rakennuksen muodon, joka jossain valossa – mielikuvituksessa tai vaikkapa märällä säällä – tuo mieleen jotain ihan muuta kun paloluokitukset ja vääntömomentit. Monimuotoisessa arkkitehtuurissa arkkitehti saattaa luoda tartuntakohtia katsojan mielikuvitukselle. Entä arkkitehdit itse? Mus-tien vaatteiden alla ne hormonit vasta

hyrräävätkin. Piirustuspyörien alukset, suurehkot kapalevykeskittymät ja koulun vintti houkuttelevat viimeistään pikkujouluissa opiskelutovereita puoleensa.

Arkkitehtuuri on myös maallisen halun ja himon väline, jopa syntejä sovitava uhri. Ylimykset ja aristokraatit ovat rakentaneet renessanssijalla rakastajattarilleen ja äpärälapsilleen omia kartanoita. Keskiajalla Ranskassa sisar ja veli sovittivat sopimattoman sukulaisasihtonsa rakennuttamalla Caeniin St Etienne-kirkon. Rokokoon kaudella rakennetut huvilat taas sisälsivät eroottista seuraelämää varten salaovia ja -portaikkoja. Eroottisuus, oli se kuinka pinnalla tai pinnan alla, on oleva osa inhimillistä elämää ja näin arkkitehtuuria, elämämme kehyksiä.

Mutta palataksemme asiaan: eroottinen arkkitehtuuri on hyvä asia. Se edustaa monia positiivisia asioita. Eroottinen arkkitehtuuri useimmiten piristää ympäristöään väreillä, myös miellyttävillä muodoilla. Monet näistä muodoista ovat kaikkien ymmärtämiä viestejä kulttuuritaustasta riippumatta. Eroottinen arkkitehtuuri julistaa

vahvaa fyysisyyttä. Fyysiset ja emotionaaliset aistihavainnot laukaisevat usein vuorovaikutuksen prosessin. Niukka arkkitehtuuri saa vain harvojen mielikuvituksen liikkeelle. Vapaa tai biomorfinen muoto sen sijaan herättää mielikuvituksen erittäin helposti, vaikka pyrkimys olisikin abstraktiin ilmaisuun. Esimerkiksi Hans Holleinin monissa töissä on vahvaa eroottisuutta. Santiago Calatravan huikeassa muotomaailmassa voi myös helposti nähdä eroottisuutta. Yksinkertaisimmat fallossymbolit löytyvät lähestä tahansa, tv- ja radiomastojen muodossa.

Harmaana helmikuun päivänä eroottisen arkkitehtuurin tutkimusmatkalla oli onnellista huomata, että rakennuksessa maailmassamme on muutakin kuin kuolettavan tylsiä betonikuutiota.

Lähteet:

Aaron Betsky: *Building Sex*
Christian W. Thomsen: *Sensuous Architecture – The Art of Erotic Building*
Sigmund Freud: *Unien selitykset*
Nark III Luento / Semiotiikka

TASA-ARVOISTA ARKKITEHTUURIA

TEKSTI: Ville Hara

SAFAn tasa-arvotyöryhmän jäsen

Reilu vuosi sitten minut valittiin SAFAn tasa-arvotyöryhmän opiskelijajäseneksi. Asia tuli minulle yllätyksenä, eikä vastaan pyristely enää auttanut. Äitini kanssa marssin jo yksivuotiaana lastenrattaissa naisten vapautusmarssilla palavien rintaliivien käryssä. Pitkälle en ole siis päässyt.

Työ on ollut mielenkiintoista. Olen tutustunut mm. Tiina Salokankaan tekemään TKK:n tasa-arvograduun. Kuvittelin arkkitehtiosaston olevan TKK:n osastoista tasa-arvoisin, onhan opiskelijoista suunnilleen puolet naisia. Yllätyin lukiessani Salokankaan tutkimuksesta arkkitehtiosastolla olevan eniten ongelmia tasa-arvon suhteen. Insinööriosastoille oli valikoitunut rohkeita ja ennakkoluulottomia naisia, jotka eivät jopa 94% miesylivaltaa säikähtäneet. Naiset eivät kokeneet olevansa syrjittyjä vaan jopa nauttivat saamastaan erityishuomiosta. Diplomi-insinööriopiskelijoista henkistä väkivaltaa oli kokenut vain 4 %, kun vastaava luku osastollamme oli yli kolminkertainen.

On hyvin vaikeaa kartoittaa syrjintää ja epätasa-arvoa, sillä ne eivät ole objektiivisesti mitattavissa vaan subjektiivisia kokemuksia. Erityisen vaikeaa kartoitus on osastollamme, jossa töiden arviointi perustuu lähinnä opettajakunnan henkilökohtaisiin mieltymyksiin eikä mitattaviin suureisiin. Oppilastyöt ovat hyvin henkilökohtaisia, ja niihin kohdistuva arvostelu koetaan helposti henkilöön kohdistuvaksi syrjinnäksi.

Tärkeintä on, että asiasta on virinnyt keskustelua ja että asia on otettu aktiivisesti esille osastollamme. Epäilen kuitenkin, että todellisen tulikoe on edessä vasta työelämässä. Hyvä ystäväni sai aikamoisen sokin ensimmäistä kertaa työmaalle mennessään vastaavan mestarin todettua heti ensi alkuun: "Taitaa

tyttö nyt olla väärässä paikassa!". Pitkien selitysten jälkeen ystäväni pääsi kuin pääsikin mittaamaan läpivientien paikkoja. Työmiehet kiinnittivät huomiota ystäväni trendikkäeseen essumaiseen hameeseen: "Oot sä niitä Pizza Hutin tyttöjä vai?", oli yleinen kysymys. Rakennuttajan kokeneempi naispuoleinen edustaja lohdutti järkyttynyttä "tyttöä": "Kyllä ikä tekee tehtävänsä".

Sukupuoleen perustuvaa syrjintää ei esiinny vain työmaalla. Mediasta saa hyvän käsityksen sukupuolirooleista rakennusalalla. Miespuolisen arkkitehdin esitellessä korskeaa lasi-teräspytinkiään sävy on aivan eri kuin naispuolisen arkkitehdin töitä esitellessä: "Hankkeen puuhanaisena toimi arkkitehti Arja Hartikainen,..." (Rakennuslehti 2/2003).

Mutta millä keinoin epäkohtiin voi vaikuttaa? Tasa-arvolain sukupuolikiintiöihin suhtaudun ristiriitaisesti. Espoon kaupunginhallitukseen jouduttiin valitsemaan vihreä kiintiömies. Aina ei päteviä naishakijoita ole, mutta ehkä kysyntä kasvattaa tarjontaa. Usein kuulee perusteltavan, etteivät naiset itse hakeudu haastaviin tehtäviin, mutta ehkä lasikatkoja on sittenkin olemassa muuallakin kuin uusissa toimistotaloissa.

Uuden tasa-arvolain edellyttämät työpaikkojen tasa-arvosuunnitelmat saattavat kuulostaa byrokraattisilta, mutta uskon, että kun toimiston naisten ja miesten palkat pistetään rinnakkain taukotilan ilmoitustaululle, voi kahvipöydässä syntyä keskustelua.

Arkkitehtien tasa-arvoasioista teetetään parhailaan sosiaalipsykologian gradua työryhmän tueksi. Kokemuksia ja ajatuksia otetaan mielellään vastaan. Postia voi lähettää SAFAn tunnuksella "tasa-arvo" nimettömänakin.

ARKKITEHTONISEN SYNNYN GENRE

TEKSTI: Juhani Risku
Arkkitehti SAFA

Arkkitehtuurin sisältö ja laatu syntyvät vaativan määritysjoukon vallitessa: ainekset, tavoite, synnyttäjä, viiteyhteys ja toteuttajat ovat parasta, ja onnekas sattuma vallitsee. Miehen hyötysuhde arkkitehtuurin vallitsevuuteensa nähden on huono. Mikä on uuden arkkitehdin profiili? Onko se sittenkin musta ja nainen, konvergentti toimija?

Sukupuoli arkkitehtuurissa

Ensisijaisesti arkkitehtuuria synnytetään maskuliinisten ja feminiinisten voimien vallitessa yhdessä arkkitehtipersonassa. Tämä tapahtuu syntyprosessin ihannellassa, jossa on riittävän suotuisat, jopa suojatut, olosuhteet. Rakennusprojektit ovat kuitenkin niin raadollisia, ja nyky-yhteisö erittäin jännitteinen ja varautunut miehen ja naisen toimintatasa-arvon osilta, että käytännön arkkitehtoniset toteutukset lajittuvat miesten toteutettaviksi ja laatu ja sisältö ohenevat sen myötä.

Arkkitehtiaineksen ongelma

Arkkitehtiosastojen opiskelijavalinta, koulutuksen sisältö ja laatu, ja rakennusalan teknologian takapajaisuus eivät globaalisti tuota merkittävää arkkitehtonisuutta kuin satunnaisesti.

Valintakoetta tärkeämpää olisi löytää arkkitehdin ominaisuudet, jotka koulutuksella saadaan palvelemaan ihmisen asumisen tarpeita. Tällaisia varsin intiimejä ja psykologisesti herkkiä arkkitehdin ominaisuuksia ovat:

- ajatusten ja tarkoitteiden konstruointitaito
 - ilmiöiden rakenteen jäljitys ja soveltaminen
 - luonnon teknologinen ymmärrys
 - ymmärryksen tähtäävä oppimishalu
 - alkuihmisen ominaisuuksia (vähintään yhtä paljon eläintä kuin ihmistä)
 - muoto- ja tilatajan yhdistäminen toiminnallisuuteen ja rakenteisiin
 - itsetunto rakentunut jo lapsuudesta (taitojen, tietojen, vapauden ja vastuun liitto)
 - voimakas tahto ja intentio
 - diversiteetin ja dynaamisuuden toteuttaminen (ahkeruus, taito)
 - käsitteellön ajattelu, kuvan ja toden erotelukyky
 - voimakkaat vietit (ensimmäisyys, yhteisyys, hengissäselviäminen, taidentaminen, kätkeminen, tilan haltuunotto, libido)
 - ristiriidan sieto- ja ratkaisukyky (maanis-depressiivisyyden hallinta, kanssakäymisen ja tavoitteiden systemaattisen ristiriidan ratkaisu)
 - pyhyuden tunnistaminen ja taju
 - strategian, taktiikan ja operaation strukturointitaito
 - yksinoloa tarvitseva (introvertti tutkija)
 - avoin auttaja ja tukija (ekstrovertti toimija)
 - luovuuden osoittaminen (ajattelun neitseellinen synty, alkusynny ja muuntelun yhdistäminen)
 - leikkiin ja leikkisyyteen uskaltautuva (ilon, riemun ja intohimon aidosti täyttämä, mielihyvän toteuttaminen)
 - sopusoinnin ja harmonian taitaja
 - käsityötaitoinen paneutuja
 - riskinottaja ja alati motivoitunut konstruoija
 - rohkea, siviilirohkea, paljon puolustettavaa (puolustaa avoimesti heikompia ja edistää perustellusti pitkän aikavälin kestävää kehitystä).
- On ymmärrettävää, että näitä kaikkia ominaisuuksia ei ole helppoa omata, saati arvioida soveltuvuustesteissä, mutta niitä voidaan lähestyä ja kannustaa esiin. Satunnaisten matematiikka- ja piirustustaitojen ja teekkarinokkeluuden painottaminen pääsykokeissa ei tee oikeutta myöhemmille arkkitehtonisille ponnisteluille.

Teesejä ja ristiriitoja

Kategoriset ja karrikoidut väitteet osoittavat arkkitehtuurin nykytilan olevan vailla miesten ja naisten erillisiä painotuksia. Lähinnä kyse on miesten vallitsevuudesta ja naisten vaikenemisestä.

Teesi 1:

Nainen pyrkii olemaan niin hyvä mies kuin mahdollista arkkitehtonisessa suunnitteluprosessissa. Ei ole mitään erityistä naisellista, mikä näkyisi suunnittelussa ja toteutuksessa

- nainen on yhtä teknopainotteinen kuin mies
- nainen on yhtä epäherkkä kuin mies
- ei ole tunnistettavissa mitään naisten muoto-oppia
- naiset eivät ole tuoneet lyhyen arkkitehtonisen historiansa aikana mitään uutta ja kestävää arkkitehtuuriin.

Teesi 2:

Nainen toimii henkisesti alistettuna rakennusalan miesvaltaisessa toimintaympäristössä. Syy on mitä ilmeisimmin arkkitehdin ristiritaisessa asemassa rakennusosalalla: arkkitehti löytää lopulta itselleen varatun kuuliaisien ja alistuvan aseman rakentamisessa. Hänellä ei ole mitään erityisiä menetelmiä asemansa parantamiseen. Mies on yhtä alistettu kuin nainenkin.

Toisenlaisena esimerkkinä on muotoilun asema auto-, elektroniikka- ja metalliteollisuuden aloilla. Yksikään yritys ei menesty ilman muotoilun keskeistä osuutta. Rakentamista kuvaa sen muotoilun menestymätömyys: ala vulgärisoituu asuntomessuista toimitilarakentamiseen, rakennusaine- ja -osateollisuus tuottaa valmiskomponentit, katalogisuunnittelu saavuttaa lopullisen voittonsa.

Teesi 3:

Arkkitehtuurista pako on yleisimmin tunnistettava ominaisuus keski-ikäistyneelle ja elämänsä menettäneelle arkkitehdille (kaavion 3 ikävuodet 35-45):

- aletaan tutkijoiksi, kouluttajiksi (ei arkkitehtonista paloa, intohimoa, tekoja, manifestaitoita)
- alistutaan massatuotantoon, rahvaan tahtoon (ei kokonaisvaltaista menetelmäjoukkoa arkkitehtuurin edistämiseksi).

Teesi 4:

Naisen oma urapolku ja elämänvaiheet ovat vakavassa ristiriidassa arkkitehtoniseen etenemiseen

- tätä tukevia menetelmiä ja rakenteita ei ole (nainen menettää helposti asemansa oltauan esim. äitiyslomalla ja huolehtimalla yksin lapsista).

Teesi 5:

Kilpailuinstituutio maskulinisoi suunnittelun syntyprosessin

- synty on epätäydellinen (muutama kromosomi säästetään)
- tehokkuus ja voittamistahto korostuvat, synnystä tulee kylmä
- nöyryy ehdotus ei tehoa (kaukaa ja perusteellisesti kehitetty arkkitehtonisuus ei löydä tietään kilpailujen kautta)
- nainen alistuu kilpailuihin kun muita vaihtoehtoja ei ole.

Avoimia kysymyksiä

Kysymykset ovat jo osa ratkaisua. Uskallan esittää niitä arkkitehti-naiselle:

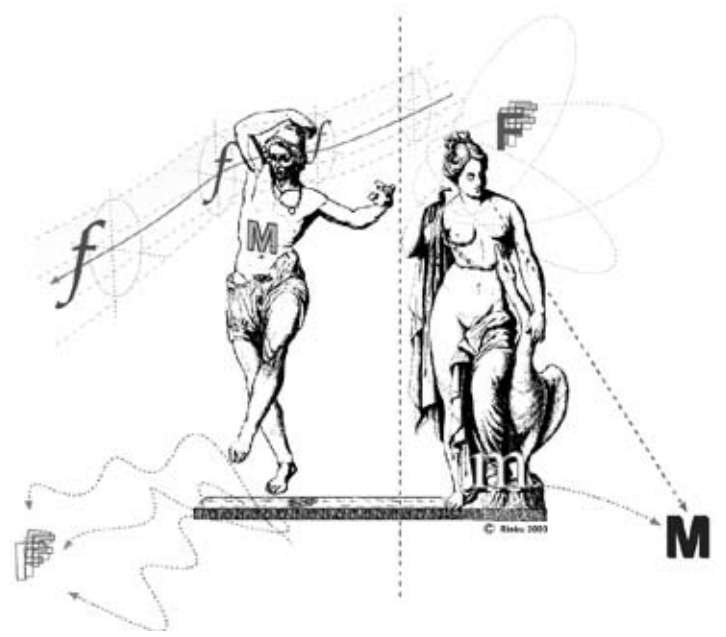
- missä teoksissasi näkyy että olet ollut tyttö? Leikkisyys, herkkyyys, nokkeluus, iloisuus, ilo?
- missä näkyy että nainen on äiti?
- missä näkyy että nainen on vaimo, rakastava aviopuoliso?
- missä näkyy että arkkitehtinainen on herkkä ja empaattinen? Entä eroottinen?
- missä näkyy että nainen hallitsee monimutkaisia asioita?

Miehelle sanon:

- se kyllä näkyy että mies on taistelija, sotilas: kilpailut, rakennusalan taistelu, voitontahto
- se kyllä näkyy että mies on nomadi, kulkuri: aloittaa ja hylkää
- se kyllä näkyy että mies on slarvi (tahallaan huolimaton): ei kannu rakennusalan vastuuta, ei ole kollegiaalinen: toimiala kehointa sitten alkemistien ja ihmeperantajien.

Ihminen on synnynnäisesti arkkitehtuuria ymmärtävä

Arkkitehdit eivät ole koskaan ammattimaisesti, taiteensa ja teknologiansa alalla kyenneet edistämään ja hyödyntämään ihmisen alkuperäistä tarvetta maailman haltuunottoon, hengissäselviämisen, yhteyden ja taidentamisen tarpeita. Ne kun

Kaavio 1. Maskuliini ja feminiini miehessä ja naisessa. Miehen iso-M, maskuliinisuuden ulottuvuus, on irti juuriltaan, kulkija ja nomadi, levoton ja alati liikkeellä. Pieni-f maskuliinissa on humaltuneen ihastunut olotilaansa, hetkittäisen runo- ja rajatilan sallimaan vapauden tunteeseen. Tätä ulottuvuutta ei naisen feminiini tunnista.

Naisen iso-F, feminiini ulottuvuus, on eteerinen, runon ja vallitsevuuden, universaalien ja käsitteettömän ominaisuus. Iso-F vallitsee astraalina ja liian sisäänrakennettuna ja itsestään-selvänä, jotta feminiinisyyden toimisi luovana ulottuvuutena. Pikku-m on naisen maskuliini, kauneudessaan lähes vapautumaton energia, sillä se kääntyy usein miehiseksi toiminnaksi, ei maskuliiniseksi luovuudeksi.

Maskuliini

strategia	AJATUS	runo
julkiset teot, ylpeys	KUNNIA	elämän edistäminen, siveys
kohdistuu maailmaan	TAHTO	kohdistuu läheisiin
muusa vaihtuu	PARISUHDE	pysyvä mies poistuneenkin jälkeen
jälkeläiset, prosessi	LIBIDO	lapset, perhe
taide-saavutukset	TAIDE	osallistuvaa, kumulatiivista
fragmenttien kokoelma	TYÖ	prosessi, kokonaisuus
alati liikkeellä, levoton	LIIKETILA	tanssi, yhteinen liike

Kaavio 2. Maskuliinin ja feminiinin pysyvä ja muuttuva ovat tavoitteiltaan ja sisällöltään erilaisia: maskuliinilla muutos on vaihtelua, feminiinillä elävää prosessia. Maskuliini on levottomassa liikkeessä, feminiini on lokaali tanssija.

Miehen muutos, henkinen kasvu ja ymmärryksen kehitys etenevät kohti feminiinisä ihanteita. Naisella taas on täysi työ vapautua maskuliinisen ulottuvuuden nautintoihin. Feminiini perusta yhdistettynä maskuliiniin vapautteen on nautintoja täynnä olevaa naisen valtaa.

kohtaavat läheisimmin ja täyteläisimmin juuri asumuksessa, maailman ja ihmisen yhdistävässä arkkityypissä. Myöskään ihmisen eroottisuus ei ilmene suunnittelussa eikä rakentamisessa.

Syy on mitä ilmeisimmin maskuliinisessa rakentajakontekstissa, jossa hempeily ja filsofointi eivät sovi alaa hallitsevalle miehelle. Kääntäen voisi sanoa, että mies ei sovi arkkitehtuurille. Tämä siksi, että herkin, sisäisen ja tunteenomaisen siirtäminen asumukseen, ihmisen tyssijaan maailmassa, on arkkitehdin päätehtävä. Jos tätä ei systemaattisesti ja kattavasti ole toteutettu, eivät vastuulliset ole tehtävien tasalla.

Uusin kriteerion valitun ja merkittävästi syvempää arkkitehtonisuutta kantavan uuden arkkitehtisuukupolven ensimmäisenä tehtävänä on laatia ihmisen ja maailman kohtaamisavaruus, jossa asumus, työ, kommunikaatio ja taide kohtaavat. Tätä hanketta johtaa mitä todennäköisimmin monimuotoinen ja globaali ajatussuuntaus, jonka käyttövoimana on feminiinisyyden sopivalla maskuliinisuudella vahvistettuna, kommunikaationa keskusteleva ja perusteleva yhteinen ymmärrys ihmisen hyvinvoinnista ja aineksena kulttuurin kumulatiivinen laitelma primitiivisiä ja älykästä teknologiaa.

Sulautuvaa teknologiaa (technological convergence) ovat siis soveltamassa afrikkalaisten, Kauko-Idän ja Amerikan köyhien maiden tavalliset nuoret, eivät välttämättä etuoikeutetut eurooppalaiset, amerikkalaiset ja japanilaiset arkkitehdit. Heille voi jäädä massiivinen, taloudellisesti suuri perusrakentaminen, mutta ei enää innovoiva ja humaani arkkitehtuuri.

Suomalaisen arkkitehtuurin tulevaisuus?

Suomalainen arkkitehtuuri perustuu muutamien teoreettisesti ja käytännöllisesti taitavan arkkitehdin työhön. Arkkitehtuuri on voimakkaasti henkilöityvää eikä esimerkiksi yksikään sukupolvi, suku, alue, yhteenliittymä tai toimisto ole saavuttanut kuin satunnaisen aseman. Suomalaisuutta mielenkiintoisempaa voisivat olla mm.

Islannin tai Norjan olosuhteissa kehittyvä arkkitehtuuri, mutta näissä maissa ei ole koskaan virinnyt laajasti merkityksellistä arkkitehtonisuutta.

Innovatiivisen arkkitehtuurin määrätietoinen ja kokonaisvaltainen rakenne olisi kuitenkin muodostettavissa (mm. Suomeen, Norjaan, Islantiin, Japaniin tai USA:n muutamaosa-valtioihin, Afrikkaan, Kauko-Idään...) samalla tavalla kuin menestyvät yritykset ovat rakentaneet oman brändinsä ja liiketoimintakokonaisuutensa (Nokia, Sony, Volvo, Festool, Fiskars...). Tällaista ovat kokeilleet mm. Houston Texasin arkkitehtikoulu, Cranbrook Academy ja Ecole d'Architecture de Lyon.

Suomalaisia vahvuuksia ovat arkaainen luonto, kielen ja kommunikaation välittömyys, teknologinen kattavuus ja taloudellisesti vauras yhteiskunta. Suomalainen myös ymmärtää muutamia tilan ja ihmisen hienovaraisia liitoja: sauna, öinen järvimaisema, mummonmökki ja lastenhuone.

Uuteen arkkitehtuuriin kuuluu myös ehdoton ja suvereeni johtajuus ihmisen, maailman ja teknologian suhtauttamiseen. Johtajuuteen kuuluu arkkitehtisuuden kehitys niin teorian kuin käytännön alueella, arkkitehtuurin ymmärrettäväksi tekeminen ja aktiivinen kommunikaatio muiden osapuolten kanssa. Tällä hetkellä aidointa arkkitehtonisuutta pystyy luomman kuvataiteilijan ja insinöörin työryhmä. Harrastajat ilakoivat vieraalla maaperällä.

Arkkitehtiopiskelijavalinta, toisin kuin musiikinopiskelijavalinta, ei edes globaalissa laajuudessa osu riittävästi määrään toimialalle sopivia taitajia. Koulutuksessa ei riittävästi painoteta arkkitehdin osaa rakentamistotimialalla, rakennusalan johtajana, visionäärinä, tulevaisuuden roadmappien tekijänä, resurssien yhteenpunojana, ihmisen sisäisen puolustajana, rohkeana keskustelijana ja vaikuttajana.

Arkkitehdin pitäisi vielä kaiken edellämäinitun ohessa olla herkkä ja aito, yksinäisyudessa satoja tuhansia muuttujia luovasti yhdistävä rakentaja.

Parhaat kaudet

Ihmisen oma kehityksessä, jonka aineksina ovat perimä, ympäristötekijät, intentio, libido, tahto ja taidot, on selkeitä suotuisia ajanjaksoja. Paras aika raskaudelle on sukukypsyyden alkuvuosina, fyysinen vitalisuus parhaimmillaan nuorena aikuisena ja matemaattis-fysikaalinen luovuus mm. kvanttifysiikassa ennen 30 ikävuotta. Parhaan kauden jälkeen alkaa regressio ja heikentyminen, jota voi ainoastaan hieman hidastaa.

Arkkitehti etenee ammatillisesti sekä tasaisesti kehittyen että kvanttihyppäyksittäin. Tasainen kehitys on vakiintunut vuorovaikutus arkkitehtikoulutukseen. Hyppäykset puolestaan ovat mahdollisia vain poikkeuksellisen otollisissa olosuhteissa: arkkitehtimestarin opissa, haastavan projektin yhteydessä, kompleksisten asioiden yhdistyessä yhtäkkisesti kokonaisuudeksi, oman arkkitehtonisen varmuuden saavuttaessa uuden taso...

Naisella olisi vallitsevan feminiinisyyden vuoksi miestä parempi mahdollisuus kvanttihyppyihin: henkinen syvyys, ihmisen fyysisen luonteen parempi tuntemus, maailman ja luonnon välittömämpi kokeminen, varhaisempi biologinen kehitys ja vastuun laajempi tunteminen voisivat oikeassa koulutusympäristössä saada kiihtyvän kehityksen aikaan.

Innovaation aikakausi

Arkkitehti kehittää merkittävimmät arkkitehtoniset innovaatiot 30-40 -vuotiaana. Tämän jälkeen hän operoi kehittämällään muoto-opilla, täydentää, varioi ja jalostaa sitä. Useimmat arkkitehdit eivät ehdi kehittää parhaimpien vuosiansa aikana mitään, mistä olisi elinkelpoiseksi arkkitehtuuriksi.

Kaavion arkkitehdit ovat selkeästi kehittäneet henkistä sisältöään ja käytännöllistä taitoaan omaleimaiseksi, eli he ovat sekä teoreettisesti että rakentamisen käytännön kannalta innovaattoreita.

Evoluution aikakausi

Arkkitehdin toiminta jatkuu selkeästi omaleimaisen ja omimman arkkitehtonisuuden kehittelyllä. Jokainen arkkitehti tarvitsee jalostumiselle useita hankkeita, sillä kun henkinen kvaliteetti on saavutettu, vain kvantiteetti voi tuottaa jalostumiselle kasvualustan.

Onnekseen Wright, Aalto, Le Corbusier ja Gaudi joko onnistuivat saamaan projekteja tai he kohtasivat ymmärtäjiä. Pietilä ja Kahn puolestaan olivat varmoja arkkitehtonisuutensa merkityksestä ja kykenivät selviämään vaikeuksista huolimatta. Huomattakoon, että aikanaan yhteisö ei ymmärtänyt Pietilän merkitystä.

Kypsyyden aikakausi

Arkkitehdin myöhemmät vuodet täydellistävät innovoidun arkkitehtonisuuden ja sen evoluution tuottaman diversiteetin. Nyt arkkitehti on vapautunut toteuttamaan ilman kitkaa ja estoja laajan valikoiman erilaisuutta, minkä hänen innovaatiovarasto mahdollistaa.

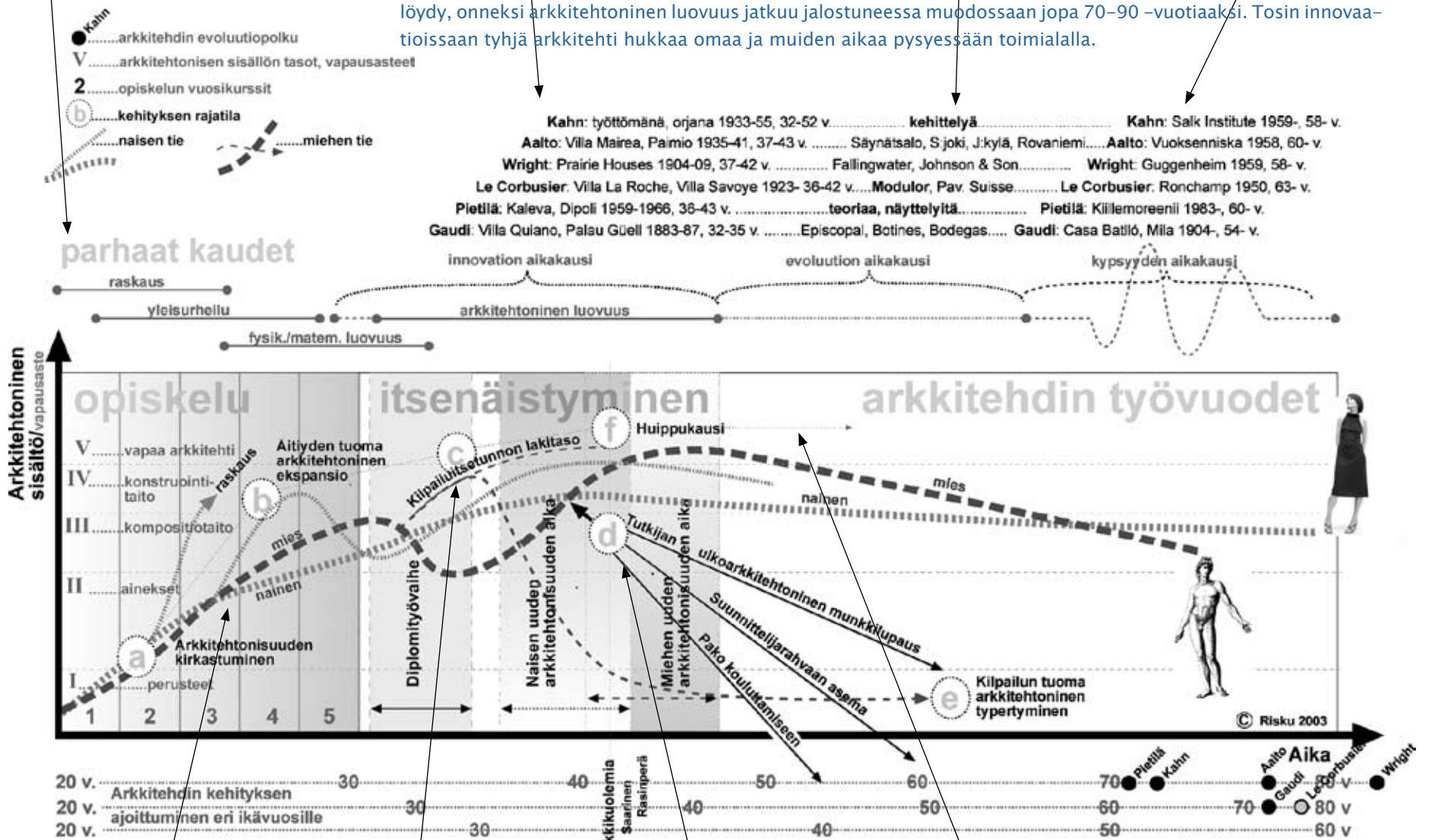
Kahn, Gaudi ja Pietilä ovat yhtenäisen arkkitehtonisuuden tekijöitä, jossa vain pieniä poikkeamia (Lieksa,

Aalto, Le Corbusier ja Wright kehittävät useampaa erilaista arkkitehtonista polkua (esim. Wrightin Hotel Imperial, pilvenpiirtäjät, Marin County Civic Center).

ARKKITEHDIN EVOLUUTIOPOLKU

TEKSTI: Juhani Risku

Kaavio 3. Arkkitehti käy läpi monimuotoisen kehityskaaren, jossa ratkaisevinta on oma soveltuvuus ja valmius arkkitehtonisuuden synnyttämiseen, koulutuksen osumatarkkuus ja ymmärtäjien löytäminen. Arkkitehdin uraan suhtaudutaan harvoin tietoisesti, tapana on elää kädestä suuhun. Vaikka arkkitehtuurin ihmelapsia ei juurikaan löydy, onneksi arkkitehtoninen luovuus jatkuu jalostuneessa muodossaan jopa 70-90 -vuotiaaksi. Tosin innovaatioissaan tyhjä arkkitehti hukkaa omaa ja muiden aikaa pysyessään toimialalla.

Mies ja nainen

Miehellä ja naisella on varsin samanlainen arkkitehtonisuuden alkupolku opiskelun alkuvaiheessa. Toisen vuosikurssin avaava merkitys on molemmille suuri, mutta sukupuoliero alkaa vaikuttaa tämän jälkeen. Mies ei juurikaan koe henkisiä eikä fyysisiä murroksia tai kehity dramaattisesti, mutta naisella on useita sisäisiä ja kontekstuaalisia muutoksia: parasta urakehitysvaihetta varjostaa perheenperustamisen vaatimus, rakennusala on vahingollisen miehinen, koulutus ei tue naisen feminiinisyyttä vahvuuksia (Arkkitehtuuri ja feminiinisyyttä, Uusi Nainen 3/2002).

Kontekstuaalisuudella, viite- ja toimintaympäristöillä, on syvä vaikutus naisen ja mieheen: arkkitehtonisuuden synty on mahdotonta epävakaisissa olosuhteissa, esim. sodan, nälänhädän, orjuuden ja katastrofien, niin henkisen kuin fyysisenkin, aikana. Historia ei tunne merkittäviä arkkitehtonisia teorian ja käytännön kokonaisuusia muista etnisistä ryhmistä kuin europeideista ja vauraista Aasian kulttuureista. Arkkitehti kuuluu nykyisin akateemiseen ja teknologiseen kurjalistoon, mutta eniten tästä kärsii globaalisti nainen sekä Amerikan, Afrikan ja Aasian köyhät kansat.

Arkkitehtikoulutuksella ja kontekstuaalisilla rakennemuutoksilla arkkitehtonisuus saadaan uusien innovaatioryhmien haltuun ja arkkitehtoninen evoluutio voi jatkua.

Kilpailuvietti

Kilpailuvietti on ihmisessä sisäänrakennettu ominaisuus. Tämä myönteinen ja vahva sisäinen voima on luonnollinen jatke taidolla ja ahkeruudella kyllästetyssä nuorena arkkitehdissa. Samoin luotamus rakentamiskontekstiin on vielä avoin ja sinisilmäinen. Kilpailuasenne on yhdistelmä arkkitehtonista innovaatiota, viettivoimaa ja kilpailuinstituution tuomaa mahdollisuuden illuusiota.

Arkkitehdit jakautuvat tässä vaiheessa voittajiin ja häviäjiin. Tämä on kuitenkin monimutkaisempi tapahtuma, sillä valtaosa kilpailuvoittajista on arkkitehtonisen tyyperytymisen tiellä, eli heidän innovaationsa jälkeinen evoluutio on estynyt. Käytännössä arkkitehti alkaa tehdä "yhtä rakennusta", usein vielä lainahöyhenin, eli hän ei ole koskaan kehittänyt omaa arkkitehtonisuutta.

Eniten tyyperytymisen merkkejä löytyy Suomesta kilpailuinstituution suosion johdosta, mutta aiheen tutkimus ja tiedotus olisi epäriilua.

Murrokset

Valtaosa arkkitehdeista joutuu luopumaan ihanteistaan ja tavoitteistaan "kriittisinä vuosina". Nämä ovat n. 35-45 ikävuoden aikana, jolloin henkinen ja fyysinen taantuma ja ammatillinen tragedia yhdistyvät. Jos innovaatioita ei ole, sattuma ei kantanut kilpailuissa, rakennusala ei tunnistanut arkkitehdin taitoja, henkiset voimavarat eivät riittäneet taiteilijan kohtaamalle yhteisölle, on ennuste huono.

Tällöin luovutusasennetta lievennetään pysymällä alalla, mutta arkkitehtuurin ulkoisissa tehtävissä. Tätä ovat vähämerkityksisten rakennusten tekeminen, siirtyminen koulutukseen tai tutkimukseen, jossa aihe on luonteeltaan ulkoarkkitehtoninen.

Tässä olisi myös arkkitehdin huippukausi. Sen toteutuminen edellyttää liian monta onnekasta yhteensattumaa, tai murroskauden ylittävää voimaa.

Pahinta murroskauden aikana on vahvistunut käsitys omasta tyhjästä merkityksestä suhteessa arkkitehtuurin ihanteisiin. Samaan aikaan usea arkkitehtoninen keskinertaisuus elää tuotteliainta ajanjaksoaan.

Mahdollinen polku

Ohessa kuvitteellinen kehityspolku arkkitehdin uralla:

1. Opiskelija on lahjakas, ahkera, taitava ja luottavainen
2. Hänellä ei ole aikaisempaa haitallista sitoutumista ja maneereja arkkitehtonisuuden estymiseksi (haitallinen koulutus, joka sulkee alkuvaiheen avoimuuden ja intohimon pois; pragmaattinen asenne eli rahvaan kynnisyys verrattuna pyhyden kokemukseen...)
3. Onnekkaita sattumia merkityksellisten aikalaisten tapamiseen
4. Suuria henkilökohtaisia tunteita, jotka sekä vallitsevat että tulevat käsitellyiksi (rakkaus, intohimo, pettymys, onnistumisen hurma, utteruuden vaikutukset, taidollinen kehitys, itsetunnon vahvistuminen...)
5. Riittävät opiskeluresurssit (työpaja, ohjaus, kritiikki, opintomatkat)
6. Kilvoittelu pysyy harhaisuuden ulkopuolella (ei harhaiduta ansiottomaan kiitokseen, kilpailusta ei addiktiota)
7. Työtehtävät mielekkäitä (harjoitustyöt ja diplomityö eivät taannuttavia, mahdollisia suunnittelutehtäviä...)
8. Riittävästi aikaa yksinolle (henkinen, teoreettinen kehitystyö, innovaatioiden työstäminen, henkisen kestävyuden vahvistaminen, kriittisen mielen kasvu...)
9. Synergisen ryhmän löytäminen (aktori-mentori -yhteistyö, vanhemman sukupolven kanssakäynti, oman tiimin muotoutuminen)
10. Ymmärtävän ja avoimen rakentajayhteisön kohtaaminen (rakennusalan eri ammattikuntien tunteminen ja yhteistyö)
11. Nihilismin onnekas välttäminen (elämänvastaisuuden, elämän kieltämisen ja tarpeettoman kitkan välttäminen.)

MEDIASEKSIÄ

TEKSTI: Timo Vahter

Kotimaisen arkkitehdin julkisuuskäytännön ei ole mitenkään mediaseksikkä. Tämän huomaa parhaiten selaamalla Helsingin Sanomia, jossa joku kuortanelainen kansanpelimanni voi saada viuluviikarointiarvionsa kulttuurisivuille Dario Fon haastattelun viereen, kun arkkitehti joutuu esittelemään ajan-kohtaisia arkkitehtuurinäkemystään B-osan kaupunkisivuilla päivähoito- paikkojen leikkausten ja uimahallien uudistuneiden aukioloaikojen vieressä. Epäseksikkästä ja arkista. Syitä on monia. Kuvataiteilijoiden, runoilijoiden, muusikoiden ja muotisuunnittelijoiden toimenkuvassa mediaekshibitionismi on suorastaan välttämättömyys. Juhani-palmut ja perttipalmrohit tyrkyttävät ajatuksiaan naistenlehtien sivuilla, oli sanottavaa eli ei. Arkkitehdit nysväät omissa oloissaan ja kirjoittelevat toisilleen oman alansa lehtiin ilman naamakuvia ja vaatekaapin sisällön esittelyä. Ei kiinnosta valtamediaa, ei seksuaalista kiihoketta. Miksi julkisrunoilijoiden, tähtimaalareiden ja poppistaroiden rinnalta loistavat poissaolollaan sankariarkkitehdit? Öykkärimäinen baarikäyttäytyminen, angstinen maailmankuva, turpalärvien vetäminen ilmaisella viinalla, ihmishuhdeskandaalit ja hedonistinen egoilu kun syntyvät automaattisesti jo opintojen sivutuotteena. Kaikki ominaisuuksia, joita staroilta vaaditaan. Silti median mielestä maastohiihtäjän on mielenkiintoisempi (ja heitä on yleensä enemmän linnan juhliissa).

Reilu parikymppinen äkkirikas entinen IT-nousukas on kuumaa mediatavaraa. Kun tämä ostelee Lamborghineja ja mittatilausbosseja, yhdistelee niitä uusiimpiin Hilfigereihin ja polttaa ravinto-

laillan aikana arkkitehdin viikkoansion verran käteistä, ei toimittajalauma voi kuin julkaista kokoaukeaman reportaaseja tyypin keikaroivasta elämäntapa-asenteesta. Silti tämäkin nousukas on lähes poikkeuksetta liian köyhä, jotta hänen poikamiesboksinsa jacuzzi-neen olisi riittävän mielenkiintoinen, että valtamedia vaivautuisi edes ottamaan selvää pytingin suunnittelijan nimestä. Arkkitehti joutuu käyttämään ponnahduslautanaan jotain oikeasti rikasta mesenaattia, joka taas on niin vanha tai suhdeverkostonsa vanki, ettei tälläkään keinolla mitään sanomataloa kummempaa saada aikaiseksi. Ja taas huomion vie mesenaatti itse ja yhteiskunta jää peilaamaan itseään lasijulkisivun eteen vain arkkitehtikunnan muistaessa Antti-Matin nimeltä. Muut muistavat, että rakennus valmistui viisi vuotta kansainvälisiä trendejä jäljessä kuvastaen aikamme transparenttia high-tech -yhteiskuntaa, jossa johtajat kuuntelivat alaisiaan - luvatta.

Sen kerran kun arkkitehti vahingossa ylittää mediakynnyksen (vaikka sitten B-osan kaupunki uutisissa), hän soper-taa jotain sekavaa ajallisista kerrostuksista, kaksoislasijulkisivuista ja esijännitetyistä ontelolaattarakenteista. Ei ihme, ettei toimittaja kysy enää toista kysymystä. Puhuisi mieluummin siitä, kuinka Alfa kiihtyy nolasta sataan ja kuinka kaikki kaupungin arkkitehdit ovat kusipäitä ja/tai homoja. Ehkä K-kaupan Markettakin kerrankin lukisi sen B-osan. Arkkitehdin ei tarvitsisi kuin irtaantua kuoripoikien rivistä, näyttää persettä SAFalle ja heittää muiden päälle kuraa ja mätiä tomaatteja niin mediaseksikkäisyys olisi taattu. Näkemysellisyuden, tutkimisen ja filosofian voi lakaista maton alle, analyytit eivät kuitenkaan mahtuisi Seiskan kuvateksteihin. Arkkitehtikunta kääntää moiselke häirikölle selkänään, mutta mediaseksi auttaa pahimman yli.

MEDIASEKSIKÄÄT MAISEMA-ARKKITEHDIT

TEKSTI: Aino Aspiala

Maisema-arkkitehtiopiskelijoiden imago on kriisissä. Sana arkkitehtuuri kuulostaa paljon mediaseksikkäältä kuin maisema-arkkitehtuuri. Maisema-arkkitehdistä ihmisille tulee mieleen ekologinen viherpiipertäjä tai pusikoissa mylläävä kasvihörhö tai siten ei yhtään mitään. Maisema-arkkitehtiopiskelijoiden ekskursion bussissa Tallinnassa virisikin keskustelu, miten luoda maisema-arkkitehdeillekin mediaseksikkäis imago.

Seksikkyyttä itsessään meiltä ei puutu, sillä suurin osa meistä edustaa sitä seksikkäämpää sukupuolta, jonka voi nähdä alusvaatemainoksissa bussipysäkeillä. Media sen sijaan on ongelma. Kaikki tietävät ne arkkitehdit jotka pukeutuvat mustaan ja tekevät niitä lehdissäkin kritikoituja nykyaikamuseoita. Media täytyisi siis saada kiinnostuneeksi myös maisema-arkkitehtuurista. Jospa joku julkkis, esimerkiksi median lempilapsi, Ruotsin hemaisevan seksikkäis prinsessa Madelaine, aloittaisi maisema-arkkitehtuurin opiskelun osastollamme niin mekin saattaisimme päästä lehtiin.

Pehmeät arvot ovat meille maisema-arkkitehtiopiskelijoille suuri kirous. Nykyäänhän kaikki kova on seksikkästä. Kansainvälisesti arvostetut toimistot ovat jo turhasta pehmeystä luopuneet, teräs on löytänyt tiensä puistoihinkin, mutta se ei ole toistaiseksi vaikuttanut pienen Suomen erittäin pienen maisema-arkkitehtiopiskelijajoukon imagoon. Me vain pehmoilemme turva-asfaltin kanssa. Tässä kovassa yhteiskunnassa se ei riitä minkäänlaiseen mediaseksikkäiseen statukseen.

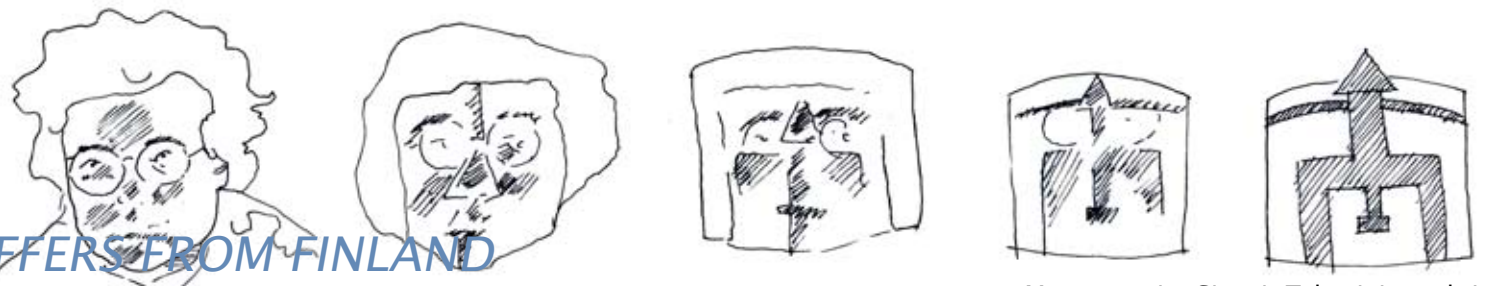
Olemme miettineet myös pukeutumisemme yhtenäistämistä. Toki moni meistä jo nyt pukeutuu mustaan kuten kelpo suunnittelijat konsanaan, mutta siitä saattaa syntyä sekaannuksia että kuka nyt olikaan se arkkitehti ja kuka siis tämä toinen on? Ehkäpä meidän täytyisi perustaa työryhmä seuraamaan kansainvälisen maisema-arkkitehti-muodin mediaseksikkäitä virtauksia.

Pukeutumisessaan ei maisema-arkkitehtiopiskelija pitäisi suosia ainakaan vihreää väriä. Tähän viherpiipertämiseen ja ekoiluun assosioituvan pehmoväriin törmäämme muutenkin aivan tarpeeksi. Seuratkaapa vaikkapa planssejamme, suunnitelmiamme, kurssien nimiä (Vihervaluesuunnittelu), kurssien kirjallisuutta (Viherrakentajan käsikirja), ja erityisesti arvojamme. Vihreää on kaikkialla! Eikä se ole edes seksikkästä.

Pehmeänpöyöreä lempinimemme maisu tulisi vaihtaa välittömästi. Se on lyhen-nys sanasta maisemasuunnittelija, joi-ta valmistuu ammattikorkeakoulusta ja jotka tunnetusti omaavat valtavan määrän epäseksikkäitä pehmeitä arvoja. Markkari on yksi ehdotus uudeksi lyhenteeksi, mutta se on vaikea. Larkkaria on myös ehdotettu, sillä on etuja kansainvälisyytensä vuoksi, mutta emme tahdo myöskään samaistua larppaajiin. Olemme siis toistaiseksi maisuja, ainakin taviksille eli tavallisille arkkitehdeille. Vai olisiko osuvampi lempinimi rakennussuunnittelijalle raku? Tai siis lapsikin ymmärtää kuka suunnittelee taloja, sehän on tietysti talsu!

ITALY AND HOW IT DIFFERS FROM FINLAND

TEKSTI: Gianni Talamini, PIIRROS: tjeker

ARCHITETTURA (Venezia) 600 students every year The students call the teachers by surname Academic-modern History/traditions Stone Leon Battista Alberti Carlo Scarpa (teacher in Venice)	ARKKITEHTUURI (Oulu) 35 students every year The students call the teachers by name Free-modern New Wood Alvar Aalto Reima Pietilä (teacher in Oulu)
---	--

Espresso	Kahvi
Wine	Beer
Olive Oil	Butter

Square Buildings	Sauna
History	Trees
Carnival	Nature
Catholic	Halloween
	Protestant

Dark hair	Blond
Loud	Silent
Curiosity	Self-denial
Delicacy	Strong ness
Eccentricity	Anonymity
Extroversion	Shyness
Trust in the others	Trust in society
A lot of friends	A few good friends
Drink to be happy	Drink to be drunk
Need to be and to speak with other people	Need to be alone
Disorder	Order
Disorganization	Organization
Confusion like a herd	Efficient like robots
Funny like a herd	Sad like robots
Queue: what does that mean?	Queue
Touch	Distance

ITALY (Venezia) Population 56.000.000 Inhabitants/km ² 190 South Europe Mountain/hilly scenery Warm The sun is over you The sound of rain The sound of the people speaking Disco lights	SUOMI (Oulu) Population 5.000.000 Inhabitants/km ² 15 North Europe Level Cold The sun is on the horizon The silence of snow The sound of the traffic lights The nordic lights
---	---

My name is Gianni Talamini, and I am an Italian Erasmus student in Oulu. I was supposed to write an article about my experience here, but I realized that it would take too long to describe everything, and that would become boring. So I decided to describe the differences between Italy and Finland by an unusual way, a list of adjectives and nouns. Maybe it will be more interesting for you and more explaining too...

I arrived in Oulu in the beginning of October with some certainty and a lot of curiosity. I have read a lot of things about Finland before, but when I arrived here I was in any case surprised about the people and customs. Since the beginning I realized how big the difference is between the Finnish and the Italian way of thinking, and living. Only now, after some months I understand how the Finnish are, and what are the reasons behind this. I'm now starting to appreciate the Finnish way of life. I'm every day more sure that wherever I will spend my life, there will be always in me, a little bit of Finland.

VUOTAA -SANOI KANSA

TEKSTI: Riikka Kuittinen

Arkkitehdit suunnittelevat toisille betonilähiöitä ja asuvat itse vanhoissa puutaloissa. Oulussa arkkitehdit suunnittelevat toisille moderneja yliopistoalueita suolle ja viihtyvät itse keskustan pienoiskampuksessa, jota vanhat puutalot somistavat. Koko osaston helpotuksen huokauksen saattoi kuulla ehkä jopa Linnanmaalle, sinne suolle saakka, kun uusi lisärakennus koettiin lupaukseksi toiminnan jäämisestä pysyvästi keskustaan.

Paksujen seinemme sisällä voimme edelleen jatkaa vapaasti kahvipöytäkeskusteluja, emme vahingossakaan joudu arkkitehtuurista ymmärtämättömien tieteenharjoittajien sananvaihdon kohteeksi. Meidän ei tarvitse kuunnella rasittavia, iänikuisia viisasteluja tasakatoista ja laatikotaloista. Kahviossa teoreettisesti pistäytyvät ohikulkijat tuskin rohkenevat nykäistä hihasta ja vihjata, että olisi kiva saada uusiin rakennuksiin lisää pylviä ja kaaria. Todellisuudessa kukaan ei edes pistäydy.

Arkkitehtiasastolla keskustellaan muiden alojen opiskelijoiden sivuainemahdollisuuden rajoittamisesta entisestään. Sivuaineopiskelijat kun haluaisivat vain oikeasti arkkitehdeiksi, mutta eivät ole pääsykokeissa pärjäneet. Ei arkkitehtikunta kaipaa välittäjiä oman tekemisensä ja maallikoiden välille. Työ puhukoon puolestaan! Jos lisäeuroja arkkitehtonista arvoa selkeästi lisäävään ratkaisuun ei löydy, on syy rakennuttajan kitsaudessa. Kyse ei voi olla siitä, ettei maallikko lisäarvoa suunnitelmista edes näe.

Mutta entä jos kouluttamaton ei osaa tulkita piirustuksia ja perspektiivikuvat tuntuvat harhautukselta? Kuka kertoo muotokielen tarinat? Vaikka arkkitehdin kynä viuhuukin sulavasti, on sanailun tasolla valitettavasti tietty yhteys opetuksen määrään. Oulussa viimeinenkin pakollinen kirjoittamista opettava harjoitustyö pudotettiin opintouudistuksessa pois.

Periaatteessa jo sekin on tietysti arveluttavaa, että on läpäistävä pääsykoe voidakseen opiskella. Valitsijat ovat oman kulttuuritaustansa uhreja etsimässä etukäteen määriteltyä lahjakkuuden tyyppiä. Entä jos juuri tällä hetkellä tärkeinä pidettyjen lahjojen summa ei tarjoakaan parasta vastausta arkkitehtuurin uusiin ongelmiin?

Pieni piiri pyörii, kollektiivinen maku kehittyä ajan myötä, muoti muuttuu. Kun työ on henkilökohtaista, persoonallisuuteen kajoavaa ja arvostusta haetaan vain kollegoilta, on opiskelijoihin helppo vaikuttaa. Jos yksi totuus voittaa, on seurauksena koko rakennuskannan yksipuolistuminen. Samalla vieraantuvat toisistaan tavallinen, kansan maku ja arkkitehdin maku. Arkkitehtiä kyllä arvostetaan perusporvarillisen lääkäri, juristi, arkkitehti-litänian osana, mutta toisaalta toivotaan arkkitehdit kauaksi omalta takapihalta.

Arkkitehtiylöppilas kertoi luvanneensa ennen opiskelujen aloittamista ystävilleen, ettei koskaan oppisi pitämään Oulun teatterista. Voimme arvata, kuinka kävi. Itse taas säikähdin aluksi pahanpäiväisesti Linnanmaan

teollista ilmettä, mutta ensivaikutelman voimasta huolimatta on kelkkani kääntynyt kolmanteen vuosikurssiin mennessä jo ainakin 45 astetta.

Arkkitehtikunnassa vallitsee erimielisyyttä siitä, tarvitaanko kansalaisten arkkitehtuurikasvatusta vai arkkitehdin kansalaiskasvatusta. Osa arkkitehtioiskelijoistakin kokee maallikko-vanhempien arvostuksen puutteen kiusallisena, riittävän itsevarmoja tämä ei tunnu häiritsevän. Ylimielisyydellään arkkitehtikunta vähentää kuitenkin omaa arvovaltaansa. Teollisuus hallitsee, myy kuluttajille muovimaalia ja -taloja, virheellisiäkin patenttiratkaisuja eikä ammattilaista arvosteta kun arkkitehti ja arkkitehtuuri mielletään arkielämälle vieraaksi.

Harva arkkitehti haluaa ensi-innostuksen jälkeen omakotitaloja suunnitellakaan. Rahaa saa nimeksi ja kun omakotitalo kahteen kerrokseen on valmiiksi suunniteltu, soittaa asiakas ja kertoo haluavansa sen sittenkin yhteen.

Paksunahkaisuus lienee arkkitehdille hyödyllinen ominaisuus. Häntä syytetään kun talo vetää ja vuotaa, vaikka todellisuudessa lämmöneriste on jätetty rakennusvaiheessa puolenkymmentä senttiä irti ikkunanpielestä ja kylpyhuoneen lattian kallistukset tehty väärään suuntaan.

Arkkitehtikilta oli Oulun yliopiston ensivuotena sen aktiivisin osa. A-killan toimitti ylioppilaslehtä, johti oppilaskuntaa ja innosti esimerkillään toisia kiltoja mukaan tempauksiin. Vuonna 1970 killa toteutti esimerkiksi keskustelutilaisuuden asunalähiön ongelmista Lintulan kaupungin-

osan asukkaiden kanssa ja Jokaiselle? asunto - seminaarin. Lisäksi ideoitin julkista telttasuuna puistoon pr-mielessä, plastisen töiden myymistä huutokaupalla, ohjelmia arkkitehtonisista kohteista radiolle ja lehtiin, ja ainakin killan toimintatavoitteisiin oli kirjattu jopa yhteyden pito rakennusaine-teollisuuteen. Jotain osoittaa jo sekin, että killatalo on aikanaan saatu kuistia vaille valmiiksi.

Parhaimmillaankin killatoimintaan osallistuu nykyään vain kourallinen aktiivisia kurssia kohti, lähinnä ne hallitukseen valitut. Arkkitehtioiskelujen ulkopuolista elämää siis on olemassa!

Asumista pohdiskelevassa Jokaiselle? asunto -projektissa 1970-luvulla Oulun arkkitehtioiskelijat pyrkivät toiminnallaan herättelemään kaupunkilaisia. Pohjankartanoon tuotiin näyttely ja luennoitsijoiksi kutsuttiin kansanedustajia, professoreita ja insinöörejä. Killan pyrki tuomaan päättävät elimet, kuluttajat, suunnittelijat ja rakentajat yhteen ja vaihtamaan mielipiteitään asumisesta ja asunnoista. Myös henkilökohtainen suoritus annettiin panokseksi ja riskeerattiin arvostelun alaiseksi joutuminen, kun harjoitustöitä tuotiin näyttille ja keskustelun pohjaksi.

Pohjankartanoon arkkitehtikillan toimesta tuotu näyttely kuulostaisi tällä hetkellä utopistiselta, keskustelutilaisuus lähiössä lähinnä ryypiskelytä lähiökäpakassa. Ehkä se sitä olikin.

Lähteet:
Oulun A-killan arkistot

ULJAS MUSTA

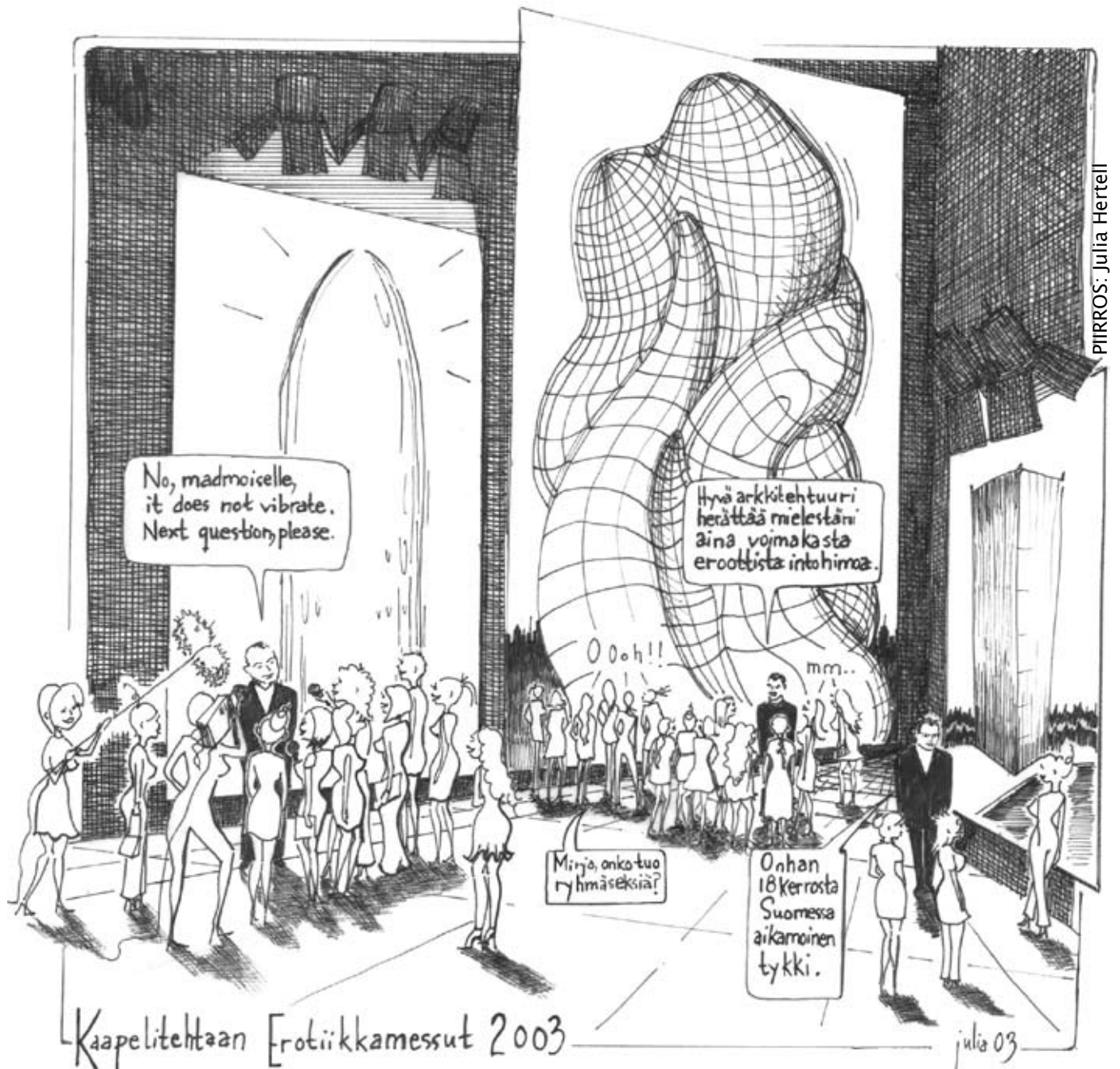
TEKSTI: Aino Toivonen

Kun näkee kadulla musta-asuisen ihmisen, on hän mahdollisesti menossa hautajaisiin. Tai sitten hän saattaa olla ammatiltaan nokikolari, pappi tai arkkitehti. Miksi arkkitehdit niin usein pukeutuvat mustiin? Mustahan ei ole edes väri. Sytä voi olla monia.

Musta kerää tunnetusti puoleensa auringon lämmittävää vaikutusta, joten viileinä päivinä vaatteet auttavat pysymään lämpimänä. Pikku-musta on perin seksikäs asuste, ja luulisi tämän pätevän muihinkin vaatteisiin. Mustat pyykki voi myös lykätä kaikki samalla kertaa pesukoneeseen, ja viskata perään vielä erityisesti niitä varten kehitettyä pesuainetta. Nykyäänhan jopa pikkuhousunsuojia saa mustina! Kun kaapissa ei ole kuin yhden värisiä vaatteita, voi haalistuneet asusteet värjätä uudelleen kaikki samalla kerralla. Ja ainahan voi liittää asuunsa piristykseksi ripauksen harmaata - vaaleanmustaa.

Ehkä arkkitehti potee luovan työn tuskaa, ja haluaa ilmaista sen synkällä vaatetuksellaan. Mene ja tiedä. On myös totta, että mustissa vaatteissa lika näkyy harvemmin kuin valkoisissa. Erittäin käytännöllistä. Mustat vaatteet nousivat varmaan suosioon kaudella, jolloin työt vielä toteutettiin kuluttamalla rutkasti lyijyä ja mustetta.

Yleisesti ajatellaan, että mustat vaatteet takaavat tyylikkyyden. Niillä on myös kaventava vaikutus, mistä syystä arkkitehdit näyttävätkin keskimäärin muuta väestöä hoikemmilta. Kulkiessaan pimeään aikaan kotiin piirustussalilta tai toimistolta, ei musta-asuinen arkkitehtihahmo herätä turhaa huomiota, vaan sulautuu mukavasti varjoihin.

TILA JA SEKSUAALISUUS

TEKSTI: Aino Toivonen
PIIRROS: Mikko Kanninen

Arkkitehtuurista ja seksuaalisuudesta ei usein puhuta samassa yhteydessä. Kuitenkin eräs arkkitehdin ammattityyppillinen piirre on intohimoinen suhtautuminen omaan alaan. Siitä tulee osa vapaa-aikaakin. Alan lehdissä kiinnostavat lähinnä kuvat. Julkaisuja katsotaan yhtä intensiivisesti kuin pornolehtiä ikään. Tila on täydellisimmillään silloin, kun siinä ei näy ihmisiä. Ristiriitaista sinänsä, koska etupäässä juuri ihmisillehän arkkitehtuuria luodaan. Voiko tällainen puhtaaksi riisuttu tila olla seksuaalinen?

Patriarkaalisen yhteiskuntamme arkkitehtuuri on perinteisesti ollut miehisestä käden piirtämää. Voikin miettiä, millaiselta ympäristömme näyttäisi, jos rakentaminen olisi kehittynyt naisvallan myötä. Kilpailtaisiinko komeilla julkisivuilla ja korkeimmilla torneilla? Arkkitehtuurissamme on nähtävissä selkeää fallosymboliikkaa ja miehisiksi koettuja piirteitä. Ehkä rakentamisellamme ei koeta olevan seksuaalista luonnetta, koska sen perinne on maskuliinista. Tarvittaisiin feminiininen vastine luomaan kaupunkitilaan seksuaalista jännitettä. Vuosisatojen esikuvien pohjalta on kuitenkin vaikea luoda puhtaasti naisellista arkkitehtuuria.

Ennen kristinuskoa elivät vielä hedelmällisyyskultit, joiden taiteessa ja rakentamisessa voidaan nähdä runsaasti sukupuolielämään liittyvää symboliikkaa. Palvottiin luomisvoimaa ja uuden syntyä. Kreikkalaisen temppelin pylväät edustavat mittasuhteiltaan miehisistä ja naisellisia jumalia. Ihmistä pidettiin eräänlaisena rakennuksena, ja rakennuksiinkin pyrittiin saamaan ihmisen piirteitä. Vähäpukeisten jumaluuksien patsaat ja sensuellit kuvat kuuluivat tiiviisti antiikin arkkitehtuuriin. Tosin Kreikassa naiset eivät syöneet ruokasalissa muutoin, kuin sukulaisten ollessa vierailulla. Kristinuskon ja keskiajan myötä patsaat valetettiin ja seksuaalisuus kätettiin näkyvistä myös arkkitehtuurin avulla. Toisaalta kirkkojen jyrkeissä torneissa on nähtävissä jotain miehistä.

Tilojen seksittömyys johtuneen siitä, että naiselliset ja miehiset tilat eivät

kohtaa. Miehisestä vallan myötä syntynyt kaupunkitilaa voidaan pitää sukupuoleltaan maskuliinisenä. Koti puolestaan on perinteisesti mielletty feminiiniseksi rakennetun ympäristön sisukseksi. Koti on naisen valtakunta, kun taas julkisivut henkivät miehistä vaikutusvaltaa. Albertin Kymmenen kirjaa arkkitehtuurista -teoksen viidennessä kirjassa neuvotaan, miten naisten oleskelu piilotetaan asuinrakennuksissa mahdollisimman kauas sisäntulosta, kun taas miehen asemaa pyritään kaikin tavoin tuomaan esille. Naisille oli varattu omat osansa taloissa, miehille omansa. Erilaisten tilojen sijoittelusta ja mukavuustasosta oli annettu tarkat määräykset.

Patriarkaalisten auktoriteettien maailmassa naiset suojattiin linnakkeisiin. Siellä heidän herkat mielensä olivat suojassa ulkomaailmalta. Miesten ajateltiin kestävän sotia paremmin, olevan vahvempiluonteisia ja sietävän stressiä. Siispä miesten kuului matkustaa ulkomailla ja naisten istua kotona seuraamassa asioiden kulkua. Miehen tuli tuoda ruoka pöytään ja suojella naista, taloan, perhettään ja isänmaataan ulkomaailmassa oleskellen. Paikallaan istuminen koettiin naiselliseksi. Ylipäätään oltiin hyvin tarkkoja siitä, mikä on oikea paikka kenellekin. Esimerkiksi liika sisällä oleskelu teki miehestä feminiinisen.

Vaimon ei sopinut tulla kaikkien katseltavaksi markkinapaikoille, ellei halunnut feminiinisyytensä vähenevän. Väärässä ympäristössä olemista pelättiin, koska se herätti aina keskustelua. Jos nainen altistui ulkomaailmalle, hänen siveyttään epäiltiin, ja hänen seksuaalisuutensa ei ollut enää kontrolloitavissa. Naista pidettiin villinä eläimenä, jolla ei ollut itsehillintää. Miehin laki ja avioliitto pyrkivät kesyttämään hänet. Arkkitehtuuri rakentui siten, että sen avulla pystyttiin kontrolloimaan naisen seksuaalisuutta, tytön neitsyyttä ja vaimon uskollisuutta. Poikien huoneet sijoitettiin vierashuoneiden yhteyteen, jotta he rohkaistuisivat solmimaan suhteita ulkomaailmaan.

Nainen siirtyi isänsä kodista aviomiehensä kotiin. Mies oli ulkomaailmassa sidottu taloonsa, jota nainen vartioi. Vaimon tekemisten mukaan määräytyi hänen maineensa. Tilojen suunnittelulla pyrittiin takaamaan talon naisväen siveellisyys. Tyttöjen huoneiden ikkunat eivät saaneet suunnata ulkomaailmaan. Elämää säätelivät lukuisat säännöt ja periaatteet. Mies oli perheen pää, nainen ruumis. Aviopari nukkui erillisissä makuuhuoneissa, jotta molemmille voitiin taata kunnon yöunet, eikä mies häirinnyt raskaana olevaa vaimoaan. Makuuhuoneiden välissä oli ovi, jotta puoliset saattoivat hakeutua toistensa seuraan herättämättä huomiota.

Seksuaalinen avioelämä pyrittiin kätkemään täysin, koska seksuaalinen himon koettiin olevan suotavaa eläimille, ei ihmisille. Seksuaalisuus oli feminiininen asia, joka kahlitsee miehet naisten orjiksi. Avioliitto miellettiin ystävyssuhteeksi, johon into-

himoi ei kuulunut. Arkkitehtuurin tavoitteena oli suunnitella talot siten, ettei naisen ylitsepursuava seksuaalisuus päässyt valloilleen. Valkoinen marmoripinta oli puhdas ja siveä, talon puhtaanvalkoinen iho. Maalattut pinnat ja koristelu olivat viettelemystä, joka vei huomion järkipäisestä arkkitehtonisesta järjestelmästä. Ornamentiikka koettiin sensuaaliseksi ja yhdistettiin naiselliseen miellyttämisen haluun ja itsensä koristelemiseen. Siveetön, koristeltu nainen houkuttelee miehiä puoleensa. Koristelu on yhtä kuin epärehellisyys, kun taas valkoiset seinät auttavat pääsemään eroon kaikesta likaisesta, myös seksuaalisista ajatuksista. Valkeudella pyrittiin myös saamaan katse pois feminiiniseksi koetusta materiaasta.

Rokokoon myötä palattiin niin sanotusti kohti luonnollisuutta. Tilojen rakenteet korostivat lemmeleikkettä, jotka olivat hoviväen keskeisintä ajanvietettä. Seksuaalisuus oli kaikilla kaikessa. Art nouveau -tyylin runsasta ornamenttiikkaa voi pitää sensuullina ja romanttisena. Luonnon aiheet loivat tiloihin pehmeyttä, joka varmasti rohkaisi hempeilyyn. Modernismin ajajat kuitenkin palasivat jälleen puristisiin pintoihin, ja halveksuivat moista hahattelua. Tila riisuttiin kaikesta ylimääräisestä, jotta saavutettiin steriili puhtasmuotoisuus. Ilmapiiriltään nämä modernit rakennukset kielsivät seksuaalisuuden olemassaolon yhtä voimakkaasti kuin renessanssikauden edeltäjänsä.

Vasta feministisen liikkeen myötä nainen vähitellen vapautui kodin linnakkeesta. Naisellinen kynänjälki näkyy jopa arkkitehtuurissa. Seksuaalisuus katkeytyy edelleen etupäässä kotien makuuhuoneisiin, vaikka katukuva täyttyy mainoksista, joissa alastoman vartalon avulla pyritään myymään lähes mitä tahansa. Nykyäänkään ei mielletä, että seinien sisällä asuisi villi, seksuaalinen eläin, vaan uusia jälkeläisiä tuottava kansalainen. Sisustuk-

sisä sallitaan naiselliseksi miellettyjä piirteitä. Julkisissa tiloissa ei naisten ja miesten saniteettitiloja eroteta toisistaan, kuin kylttejä tavaamalla. Tilojen avulla ei edelleenkaan pyritä korostamaan sukupuolisia eroavaisuuksia, jotka usein tosin ovat stereotyyppisiä ja pohjaavat osittain ikivanhoihin käsitteisiin.

Synnyttääkö tila itsessään seksuaalisia tilanteita, vai toimiiko se vain ihmisten luomien kohtausten näyttämönä? Ympäristöpsykologien tutkimukset osoittavat, että eri kaupunkitilojen alttius rikolliselle toiminnalle vaihtelee. Voisi siis kuvitella, että tämä koskee myös erilaisten tilojen seksuaalista latausta. Avara tila ei synnytä intiimiä tunnelmaa. Kun ihminen kokee tilan viihtyisäksi, on hän varmasti avoimempi olemaan kanssakäymisessä toisten ihmisten kanssa. Toisaalta myös baarin sumeassa juhlatunnelmassa vastakkaisen sukupuolen lähestyminen koetaan luontevaksi. Luostari on luonteeltaan tilasarja, joka kieltää seksuaalisuuden. Kyse voi olla siitä, että ihmiset ovat oppineet tietämään tämän asian, eikä rakennus itsessään ole ei-seksuaalinen. Toisaalta pelkisyys, yksinkertaisuus ja yksityiskohtien niukkuus tukevat siveellistä ilmapiiriä. Punaisten lyhtyjen mainitseminen tuo mieleen hekumallisuutta, koska yhdistämme ne prostituoitujen alueisiin. Opittua ehkä tämäkin, vaikka punainen väri itsessään koetaan usein eroottiseksi.

Arkkitehtuurin ja tilasarjojen rakenne vaikuttaa myös siihen, missä valossa asioita näemme. Ihmisen astuminen tilaan voi tapahtua monella eri tavalla, korostaen tai vaivihkaa. Tiloissa liikkuminen voi synnyttää kutkuttavaa uteliaisuutta tai jopa tirkistelyä muistuttavia tilanteita. Rakennus on naisen tavoin seksikkäimmillään, kun ei heti paljasta kaikkea. Ehkä tämän kaltaiset tuntemukset ovat jälleen arkkitehtien ammattikunnan etuoikeus.

Geometrinen viiva on kylmän puhtasmuotoinen ja seksitön. Jos siihen kuitenkin lisätään materiaalin tuntu, voi tilanne muuttua täysin. Sensuelli materiaali voi pehmentää kovaakin arkkitehtuuria. Tuntoaisti on hyvin seksuaalinen. Lämpimän materiaalin liittyminen kylmään voi vastakkainasettelullaan luoda hyvinkin sensuullin ilmeen. Luonto ja seksuaalisuus liitetään mielikuviin usein yhteen. Orgaanisen arkkitehtuurin vapaamuotoisessa viivassa voi aistia jotain alkukantaisen seksuaalista.

Nykykaupungit vaikuttavat usein ilmeeltään siltä, että niiden suunnittelijoilla on ollut intohimoinen suhtautuminen autoihin ja autoiluun. Ihmisen mittakaava on vaihtunut auton mittakaavaan. Tällä on epäilemättä vaikutuksensa myös ihmisten seksuaaliseen käyttäytymiseen. Jokainen istuu ruuhkassa yksin omassa autossaan. Inhimillinen kontakti saavutetaan juttulinjoilla ja seksuaalisia kokemuksia saadaan internetin välityksellä. Tai sitten arkkitehtuurijulkaisujen hekumallisia julkisivuja tutkiskelemalla.

KAUNEUDEN EROOTTISUUS

TEKSTI: Juhani Risku
Arkkitehti SAFA

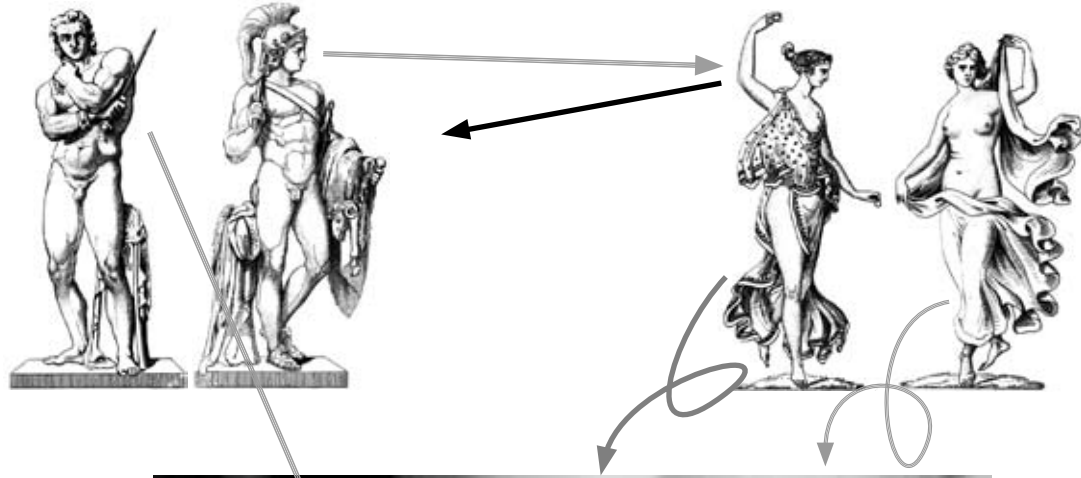
Kauneus on ihmisessä erotisoituva ominaisuus. Ihmisen ainutkertaisuus, sisäänrakennettu uuden synnyttämisen tahto ja ja täydellisyyteen pyrkiminen ovat kauneustajun ulottuvuuksia. Arkkitehtuurissa kauneus on mahdollista toteuttaa monessa ulottuvuudessa, täyttää tila toiminnalla ja edistää ihmisen eroottisuutta.

Eroottisuus on niin maskuliininen kuin feminiininenkin ominaisuus, mutta miehen ajoittainen ja jopa häveliäs vierailu arkkitehtonisen synnyn salaisessa puutarhassa on tuottanut muuten niin jäyhästä maskuliinisuudesta huolimatta herkkää arkkitehtuuria.

Mitä tapahtuukaan silloin, kun nainen hulluuntuu feminiinisuudestaan ja riehaantuu myös maskuliniseen ilakointiin? Luultavasti arkkitehtuurissa alkaa uusi aikakausi.

Maskuliini

Kauneuden maskuliini ulottuvuus on toiminnallisuuden, toimeenpanon, suoruuden ja aloittamisen voimaa. Kauneudessa on itsenäisyyden, rajaisuuden ja karkeuden, jopa rujouden piirteitä. Tietty staattisuus ja askellus virtaavuuden sijaan on maskuliinia.

Feminiini

Feminiini kauneus on myötäilevää, dynaamista ja jatkuvuutta tavoittelevaa. Pyrkimys yhteyteen, yhteyteen ja käsitteettömään ja sopuisuuteen. Virtaus ja vallitsevuus yhdistyvät iloon ja hämmästyksen.

Muoto

Muoto on ilmiön kokonaisuuden metatase. Muodossa yhdistyvät materiaali, rakenne, sopusointu, suhteet, sopusointu, sisältö, ekonomia, synty ja ilmiö. Muodon synnyttäminen edellyttää lukuisan yhtäaikaisen tuntemattoman ratkaisemista ja kokonaisuuden täydellistämistä. Muoto ei synny analytytikolta.

Muodon taju

Muototaju voi olla yhtä absoluuttinen kuin nuottikorvakin. Muototaju on ymmärryksen, käsityötaidon ja konstruointikyvyn liitto. Muodon opiskelussa mieli ja kädet työstävät kaikkien muotojen diversiteettiä, jokainen muodon osan sommitellaan toisiinsa ja muunnellaan harjoituksin. Vasta silloin muotoilija täyttää

$$\text{Kauneus} = \int_{\text{täydellisyys}}^{\text{universaali}} \left(\text{ainutkertainen} \right) + i + \text{Särö}$$

Rakkaus
Totuus
Hyvyys
Tahto

Ihminen
Taide
Teko
Ilmiö

Tilanne
Detalji
Fragmentti
Kokonaisuus

Imaginaari
Irrationaali
Ihme
Ihmisen kosketus

Särö
Epätäydellisyys
Epäsyyntien hiven
Promille disharmoniaa

Kauneus

Kauneus on täydellisyyden, universaalien ja ainutkertaisuuden ihmisymmärryksellisen maksimi. Kauneudessa on elämän, tilanteen ja hetken maku, mutta mukana on täydellisyyttä rikkova pienempi komponentti. Tämä ihmistodellisuuden ulottuvuus, vajavaisuuden ja rosoisuuden aines, tekee liian täydellisestä, symmetrisestä ja runsaasta absoluuttisuudesta todellisuuden nyt-hetken osan, kauneuden.

Kauneus on elämää edistävän ilmiön sisäänrakennettu ominaisuus, yhteenkokoava käsite, metakäsite, jossa yhdistyvät rakkaus, totuus, hyvyys ja tahto.

Alastoman mallin piirtämisellä on historiallisesti kauneuden eroottista ulottuvuutta lähestyvä tehtävä. Nämä harjoitukset ovat vasta aavistus eroottisen voiman vapauttamiseksi.

Funktio

Funktio on muutoksen muuttumaton laki. Funktio eli lainalaisuus on muuttumaton, jonka mukaan ilmiö muuttuu hallitusti.

Vietit muodostavat funktion, (vietit muuttumaton laki, mutta viettien muoto ja intensiteetti muuttuu).

Kauneuden konteksti, ympäristö jossa funktio on mielekäs, on täydellisyyden ja universaalien alue. Funktio tavoittelee puhtautta ja täydellisyyttä, mutta sekä hallitsematon imaginaari ja ihmistekoinen särö tekevät kauneudesta täyteläisen.

Kauneuden täyttymys edellyttää kaikki ainekset = "All is Enough".

Kauneus voi syntyä vain, jos funktiossa on aineksina kaikki tarpeelliset tekijät. Vajaa synty, kromosominkin puute koodissa tai aineksessa, aiheuttaa traagisen epäonnistumisen.

Kohde

"Ihmisen tajunta tulee kauneuden kohdalle, ymmärtää sitä ja mieli sulautuu siihen."

Kauneus kohdistuu ensisijaisesti ihmiseen. Ihminen on kauneuden referenssi. Tämän jälkeen kauneus jatkuu luonnossa ja ihmisen ymmärtämissä ilmiöissä. Vasta sen jälkeen kauneuden taju siirtyy ihmistekoiseen, taiteeseen, teknologiaan ja artefakteihin.

Kauneus on vahvasti sidottu kontekstiinsa: ihminen ajatuksineen ja olemuksineen on kauneus- ja ihmistekoinen kohteena kokonaisuutena. Vaikka detalji ja fragmentti voi yksinään olla kaunis, se yleensä kuitenkin liittyy rakenteellisesti omaan ympäristöönsä.

Imaginaari

Luonnon ja ihmisen tuottamaan kauneuteen kuuluu symmetria ja sen rikkominen. Symmetria on enemmän kuin keskikohdasta peilausta, se on

Elämä ja universaalit voimat tuovat täydelliseen symmetriaan pienempien särön, joka yhdistyy ihmisen täydellisyydentajuun. Särö ja taju yhdessä aiheuttavat ihmisessä kaipuun, joka tekee kauneudesta yhä tenhoavampaa.

Kauneuden kaipuuta lisää suuren tuntemattoman, tulevaisuuden ja imaginaarien ilmiöiden kiehtovuus, johon sisäiset viettivoimat tarttuivat. Näin kauneuden tavoittelu on ihmisen maagisia ja jopa addiktiotason saakka eteneviä toimia. Täyttymättömyyden ainut vaara on kyltymättömyys kauneuden etsintään.

Särö

Kauneuden vastakohta ei ole rumuus, vaan rakkauttomuus, valhe, petos ja elämänvastaisuus. Tässä onkin modernin arkkitehtuurin usein niin kylmän olemuksen syy: teknologia, prosessit ja voitontahto ovat ylittäneet herkän taiteilija-arkkitehdin siviilirohkeuden.

Arkkitehtonisen kauneuden uusi tulevaisuus on siirtyminen kuvallisuudesta, pinnallisuudesta kohti gravitaatio- ja eroottisten viettivoimien valtaan. Kauneuden luominen vaikeutuu, mutta jännite kaipuuseen lisääntyy. Taas aloitetaan tavoitella mahdotonta ja kun saavutetaan edes osa siitä, ollaan uuden arkkitehtonisuuden alueella.

Särö tekee kauneudesta vakaan.

RAJATAPAUKSIA

TEKSTI JA KUVAT: Tiina Toratti

–Oletko jo siinä määrin turta, ettet viihdy enää muualla kuin omassa tuskassasi? Jos niin on, niin paetkaamme kohti kuoleman kaltaisia maita. Nytpä tiedän, mitä teemme, poloinen mieleni!

Pakkaamme matkalaukkumme ja lähdemme Tornioon. Menkäämme vielä kauemmaksi, jäämeren perille; vielä kauemmaksi elämästä, mikäli mahdollista; asettukaamme pohjoisnavalle. Siellä aurinko hipaisee vain vinosti maata ja hitaat valon ja yön vuorottelut poistavat vaihtelevuuden ja lisäävät yksitoikkoisuutta, puolittaista olemattomuutta. Siellä voimme ottaa pitkiä pimeyden kylpyjä revontulien sinkauttaessa aika ajoin virkistykseksemme punertavat tulipatsaansa kuin heijastukset Helvetin iltolituksista.

[Charles Baudelaire 1859,
N'IMPORTE OÙ HORS DU MONDE
eli MISSÄ TAHANSA MAAILMASTA POISSA, katkelma]

Tornion maamerkki näkyy kaikkialle

Muuttovirta kasvukeskuksiin on ollut vilkasta. Niihin tulee ja tuodaan rahaa, ihmiset muuttavat asumaan pikaisesti rakennetuille alueille samalla kun muualla maassa saatetaan tyhjiä asuntoja purkaa tai tuskailaan asukkaiden vähyyttä. Kuumentuneet asuntomarkkinat ja monet muutkin ongelmat kohtaavat työn perässä kuljijan. Ongelmilta eivät myöskään välty muuttotappioalueet. Näissä paikoissa ikärakenne vääristyy, mieliala synkenee eikä varsinkaan moni nuori näe tulevaisuutta. Terve näkökulma näiden ongelmien ratkaisemiseen on kehittää omaa aluetta sen omilla ehdoilla.

Suomen läntisellä rajalla eletään yhteistyössä naapurimaan Ruotsin kanssa. Sukupolvien ajan raja-asukkaat ovat olleet osallisina monenlaisissa ainutlaatuisissa asioissa Maupertuisin astemittaustyöstä poikkinaintiin sekä

viinan trokuksesta meän kieleen ja teräksen valmistukseen asti. Sijaintinsa kautta Haaparannan ja Tornion kaupungit ovat toimineet maiden, ihmisten, kulttuurien, kielten ja perinteiden välisinä sillanrakentajina. Kaupunkien monipuolisesta vuorovaikutuksesta on syntynyt ainutlaatuinen, alueen ulkopuolellakin huomioitu yhteistyö, jonka muotoja ovat esimerkiksi resurssien yhteiskäyttö ja tulevaisuuden suunnitteluun panostaminen.

Ennen vuoden 1809 rauhansopimusta Tornionjoen suulla, perämeren pohjukassa sijaitseva Tornion kaupunki oli kaupan, liikenteen, kirkollisen toiminnan ja julkisen hallinnon keskuspaikka. Vuoden 1809 rauhassa Suomen ja Ruotsin välille vedetystä rajasta tuli elinkeinoelämää, kaupankäyntiä ja yhteyksiä rajoittava este. Tämän vuoksi Haaparannan kaupunki perustettiin.

Tällä hetkellä Haaparanta ja Tornio muodostavat Torniojoen suulle yhte-näisen kaupunkirakenteen, jossa asuu yhteensä noin 34 000 asukasta. 150 kilometrin säteellä tästä keskuksesta asuu noin puoli miljoonaa ihmistä.

Valtakunnan raja on haitannut Haaparannan ja Tornion välistä yhteistyötä Euroopan Unioniin liittymiseen asti. 1997 pidetyssä suomalais-ruotsalaisessa arkkitehtikilpailussa ideoitiin keskustojen yhdistämistä. Kilpailun pohjalta laadittiin kehittämissuunnitelma joka sai nimen PÅ GRÄNSEN - RAJALLA. Samalla on laadittu myös yhteinen alueellinen visio- ja strategiasuunnitelma. Yhteistyön avulla Tornio - Haaparanta -alue voi nousta elinvoimaiseksi kehityskeskukseksi Perämeren pohjukkaan omista lähtökohdistaan. Hankkeessa on samalla kyse kaupunkialueiden kehittämisestä Pohjois-Suomessa ja Pohjois-Ruot-sissa.

Haaparannan ja Tornion kaupunkien syvenevän yhteistyön tuloksena pyritään rakentamaan eurooppalainen yhteistyön mallikaupunki. Valtakunnan rajaa hyödyntäen rajalle luodaan ainutlaatuinen sijaintipaikka yrityksille, kaupallisille ja julkisille palveluille, osaamiskeskukselle ja kulttuurille. Tavoitteena on liittää kaupungit yhteen myös fyysisesti, ainutlaatuisiksi valtakunnan rajan ylittäväksi ydinkeskusta-alueeksi. Kaupunkien välinen raja katoaa ja sen tilalle syntyy kaupan, liike-elämän ja palvelujen kasvukeskus. Suunnitelman perustana on Haaparannan ja Tornion keskeisten osien yhteen rakentaminen luomalla nykyiset vanhat keskustat yhdistävä uusi keskusta. Samalla kehitetään myös kummankin alueen nykyisiä keskustoja. Rajalla - PÅ GRÄNSEN -projektin tavoitteena on luoda edellytyksiä elinkeinoelämän ja palvelujen kehitykselle sekä parantaa raja-alueen ja sen asukkaiden välisiä yhteyksiä ja ympäristön laatua. Erityisestä sijainnistaan johtuen raja-kaupungista toivotaan muodostuvan myös merkittävä matkailukohde.

Toteutuessaan alue muuttuisi vetovoimaiseksi. Mielenkiintoinen paikka toisi sijoittajia, työpaikkoja ja asukkaita. PÅ GRÄNSEN - RAJALLA on merkittävä edistysaskel alueen hyvinvoinnin, sosiaalisen itsetunnon, kehitysmahdollisuuksien ja tulevaisuuden näkymien kannalta. Sen vaikutukset näkyvät laajalla alueella. Projekti laajentaa ja syventää

nykyistä rajayhteistyötä kansallisella ja paikallisella tasolla. Samalla se edistää koko Barentsin alueen kestävä kehitystä.

Tornion ja Haaparannan kaupungit sijaitsevat Itämeren, Barentsin, Pohjoiskalotin ja Perämerenkaaren alueiden keskipisteessä. 25.3.2001 voimaan astunut EU-kansojen liikku-mista ja eri valtioiden viranomaisten välistä yhteistyötä helpottava Schengenin sopimus, Barentsin alueen kehit-tyvää yhteistyötä sekä Sallan Kellošelän rajanylityspiste avaavat uusia ja mielenkiintoisia mahdollisuuksia Rajalla -alueelle.

PÅ GRÄNSEN - RAJALLA on tarkoitus rakentaa vaiheittain, toimivaksi kokonaisuudeksi. Uuden keskustan on määrä valmistua vuoteen 2015 mennessä. Vuonna 1996 alkanut PÅ GRÄNSEN - RAJALLA on edennyt jo siihen pisteeseen, että Haaparanta ja Tornio ovat saaneet Rajajokikomissiolta luvan Rajalla -alueen vesistöön kohdistu-vien toimenpiteiden suorittamiseen. Puisto-, tie- ja tonttialueiden rakenta-misen mahdollistava päätös saatiin helmikuussa 2003. Kaupungit saavat kasvaa yhteen ja rakentaa puisto-, tie- ja tonttialueet raja-alueelle Tornionjoen varteen.

Tapahtuma on historiallinen ja antaa kaupungeille konkreettisen mahdolli-suuden kehittää kaupunkikeskustojaan rajan yli toimivaksi kokonaisuudeksi. Myös vastoinkäymisiä on ollut matkan varrella. Haaparannassa suoritettiin syyskuussa 2002 neuvoo-antava kansanäänestys PÅ GRÄNSEN - RAJALLA -alueen suunnitelman hyväksymisestä yleisten vaalien yhteydessä syyskuussa 2002. Vaalien vain niukalla enemistöllä saatu ei -tulos pysäytti työn hetkeksi. Kaikesta huolimatta Haaparannan päättäjät päättivät hyväksyä Rajalla -alueen yleiskaavan ja lähteä hankkeeseen täysillä mukaan, koska he katsoivat hankkeen olevan kylä-politikointia, suomalaisvastaisuutta ja perusteettomia ennakkoluuloja tärkeämpi tulevaisuuden hanke.

Tasavallan presidentti Tarja Halonen vieraili syyskuussa Torniossa. "Tämä yhteistoiminta voi toimia mallina monille maille maailmassa. Tällä alueella kehitetään jotain, josta tulee esikuva monille raja-alueille EU:n sisällä" arveli Halonen. Aika näyttää, toteutuuko näin hieno idea.

Rajaseudun elämänmenoa

APAJALLA

TEKSTI JA KUVA: Antti Karsikas

Oulun arkkitehtuurin osasto sai kipeästi kaivatun lisärakennuksensa viime syksynä. Asiaan tutustumaton voi pitää Oulun riemua liioiteltuna; sillä riemumielin täällä ollaan. Taustalla on kuitenkin tieto siitä, että toinen pinnalla ollut vaihtoehto oli siirtää koko arkkitehtiosasto muun yliopiston yhteyteen Linnanmaalle, kauas periferiaan jossa kaupunkikulttuuri on vain legenda ja susia saa potkia kauemmas huussissa istuessaan.

Niinpä lafka jäi aivan ydinkeskustaan, ei saanut teknomiljonääri hotelliin. Vanha puukortteli, Oulun viimeisimpiä (ks. ao-lehti 2/02 sivu 11), saa edelleen palvella uljaan arkkitehtuurin syntysijana. Arkkitehteja Auer ja Sandås on kiitelty ja talosta pidetty. Lisärakennus sopii miljööseen ja tiivistää pihaa ehjemmäksi. Villimpi voisi pitää taloa liiankin sovittelevana, mutta soraäänät ja kitinä ovat jääneet vähemmistöön.

Toimiva rakennus kuitenkin kaikkien mielestä on. Pajamainen tunnelma, se, mistä A-paja nimensä saikin, on sisäarkkitehtuuria leimaava tekijä ja teema. Karkeus ja viimeistelemättömyys ovat kaiketi se suurin viehätys rakennuksen sisäarkkitehtuurissa. Suuri, kaksikerroksinen aula kokoaa rakennuksen helposti hahmotettavaksi. Suurin syy ihastukseen on tietysti se, että aikaisemmista ränsistyneistä, vetoisista ja ahtaista tiloista on siirrytty uusiin: ihasteleehan Datsun -mieskin uusinta Hondaa.

Parivaljakko Auer & Sandås oli suosittua seuraa myös Alvarin nimipäivälle järjestetyissä talon avajaisjuhlissa, joita vietettiin uhkarohkeasti opiskelijoille ja henkilökunnalle yhteisesti. Tunnelma oli kuitenkin katossa iltamyöhään, aitoa juhlamieltä riitti. Oli tanssia ja esityksiä, musiikki pauhasi levyiltä ja orkesterista, eikä sovi unohtaa moninaisen kosteaa ilmapiiriä, johon juhlan menestys perustui. Rellestyksen uhriksi joutui muutamia esille asetettuja pienoismalleja, mutta suuremmilta vahingoilta vältyttiin. Suurin osa seurueesta siirtyi illan edetessä kiltatalollemme jatkamaan siitä mihin jäätiin. Viini virtasi eikä saunaa säästely. Alastontanssi kalsarijalkaisen DJ:n johdolla oli oleellinen elementti illan täydellistymisen kannalta.

Hyvin on siis asiat, mutta ei liiaksi. Taloon asennettiin kaiken muun takkuilevan tekniikan ohella varsin hieno hälytysjärjestelmä, joka kiehuttaa opiskelijoita. Enää ei saa mennä ja tulla vailla huolta huomisesta. Itse asiassa, välillä on vaikeaa mennä ja varsinkin tulla lainkaan. Portit ovat lukossa eikä niitä saa auki, ovet menevät automaattisesti lukkoon ja hälyttimet raikaavat. Poliisin näköiset epäpoliisit alkavat olla jo vanhoja tuttuja.

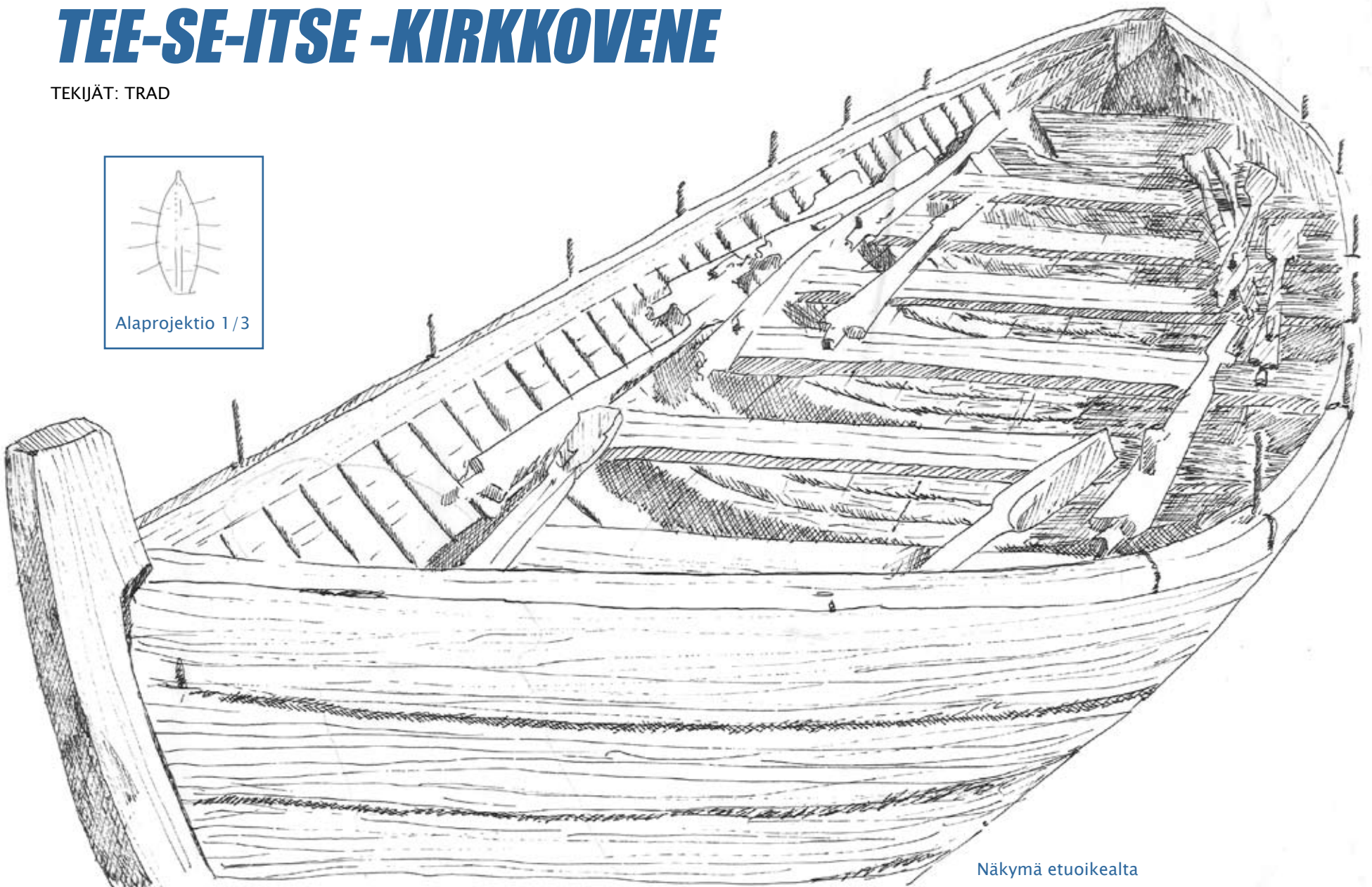
Toivottavasti muutkin arkkitehtiosastot saavat tarvitsemansa lisätilat. Eikä ole suurikaan tappio vaikka ne eivät kaikkia täysin tyydyttäisi: avajaisjuhlien jälkeen kun ei muista mitään murehtineensakaan.

TEE-SE-ITSE -KIRKKOVENE

TEKIJÄT: TRAD

Alaprojektio 1/3

Näkymä etuoikealta

MUOTOILUA DUALISTISIN KEINAIN

Dualistisen teorian pohdintaa ja soveltamista muotoiluun.

TEKSTI: Marko Ots, mots@paju.oulu.fi
PIIRROKSET: Tuula Jeker

Arkkitehtuurissa ja muotoilussa on esitetty vähän teorioita siitä, mistä hyvä arkkitehtuuri ja muotoilu syntyy. Silti niitä opiskellaan taide- ja tiedekorkeakouluissa, joiden perinteisiin kuuluu oppitulojen mukaisesti tuottaa teorioita omasta alastaan. Kriitikki kuuluu olennaisena osana opiskeluun ja ammattiin. Opiskelijana toisinaan kaipaisi omien harjoitustöidensä tueksi teorioita, jolloin arvostelun perustana olisi jotain muutakin kuin kokoneempien mielipiteet ja näkemykset.

Opiskeluun kuuluu kehittyminen ja oman ilmaisunsa omaksuminen. Tämän kirjoituksen tarkoitus on lähestyä opiskelun ohessa heränneeseen ajatukseen dualistisesta maailmasta ja tutkia sen soveltuvuutta hyvään esine-muotoiluun.

Elämälle ja sen syntyiselle näyttää olevan ominaista kahden liitto. Atomit koostuvat ytimeistä ja sitä kiertävistä elektroneista. Eläinten ja ihmisten syntymiseen vaaditaan munasolu ja siittiösolu. Dna-kaksoisheliksi rakentuu kahdesta toisiinsa kiertyneestä säikeestä. Kromosomeilla on vastinparinsa. Sukupuolia on kaksi. Aivoissa on vasen ja oikea puolisko. Tunne ja järki ovat vuorovaikutuksessa toisiinsa. Kuu kiertää maata. Jos kaksipuolisuus on näin olennaista elämässä, miten sitä voisi soveltaa muotoiluun?

Taidokkuus on laadun mitta, design ei sitä automaattisesti ole. Dualistisesti ajatellen taitoa ei ole ilman tietoa. Tieto -sanaan sisältyy tie. Voimme ajatella, että tieto vie taitoon, joka on samanaikaisesti tiedon tien taitamista. Englannin sana knowhow tuli tutuksi 1970-luvulla ja suomennettiin tietotaidoksi, jonka me suomalaiset omimme itsellemme lähes yhtä kotoperäiseksi kuin kuuluisan sisumme.

Esine on 1800-luvun uudissana. Sen loi suomen kieleen lääkäri Volmari Kilpinen vuonna 1842. Ruotsin kielisiä vastineita ovat *föremål* (aistiemme edessä oleva kohde) ja *objekt*. Nykysuomen sanakirjassa filosofinen määritelmä esineelle on *aineellinen tosioolio*. Konkreettisemmin voimme ajatella, että esine on ihmisen luoma tavara, jolla on muoto, ja ihmisellä on jonkinasteinen tieto sen käyttötarkoituksesta.

Muotoilu on suomennos sanasta *design*. Teollisen yhteiskunnan tarpeita varten Englannissa perustettiin ammatillisia piirustuskouluja. Ranskan kielen piirustusta tarkoittava sana *dessin* laajeni englannin kielessä *design*-sanana merkitsemään suunnittelua. Suomen käsityövaltaisessa tuotannossa muotoilu oli yhtä aikaa sekä tuotteiden suunnittelua että tekemistä. Toisaalta *design*-sana tarkoittaa tuotekehitystä ja muotoilu on sen keskeisin osa-alue.

Entä mitä dualismi on? Aihetta on valotettava - valolla on dualistinen luonne, hiukkasteorian ja aaltoliiketeorian - jotta se tulisi näkyväksi. Filosofi Descartesin mukaan kaikki koostuu kahdesta substanssista, tilassa olevasta materiaasta ja hengestä, jolla ei ole mitään tilallisia tai fyysisiä ominaisuuksia. Descartes - ajattelen, siis olen - erotti mielen ja aineen toisistaan. Mieli on Descartesin mukaan aineetonta.

Nykytutkijoiden enemmistö ei kannata tätä kartesiolaista dualismia sellaisenaan. He kyselevät, mistä tuo henki koostuisi, mitkä ovat sen rakenteelliset ja toiminnalliset ominaisuudet ja miten ruumis ja mieli voivat vaikuttaa toisiinsa, jos ne ovat erillisiä substansseja. Mikä tekee esineestä mielekkään? Sen käyttötarkoitus ja muoto. Esineessä elää sen mielekkyyden ja tarkoituk-

sen dialogi. Nykymuotoilijat puhuvat esineen sieluttamisesta, joka sellaisenaan on dualismia. Kännnykkään saa sykkivän logon, jossa lukee "Tänään hankin elämän". Esineen sieluttaminen voidaan nähdä myös inhimillisyyden ilmentymänä, jolloin se merkitsee toisen kaipuun tyydyttämistä, yksinäisyyden torjumista.

Mystiikkaa korostava elämäntähtämys lähtee usein dualistisesta eli kaksina-paisesta maailmankuvasta. Ajatellaan, että on erikseen olemassa aine eli materia ja henki eli spiritus. Henki ajatellaan eräänlaiseksi voimaksi, energiaksi tai sieluksi, jota eivät sido aineellisen maailman säännönmukaisuudet. Muodonannolla voidaan herättää mystisiä ulottuvuuksia: mitä merkityksiä on naisellisilla, noitamaisilla esineillä, voiko niillä hallita toista ja antavatko maskuliiniset esineet omistajalleen testosteronia.

Dualismi on vastakohtaisuutta. Onko mustavalkoinen ajattelu - välinpitämättömyys vastaan rakkaus, äärimmäisyyksien välillä tasapainoilu, teesit ja antiteesit, ristiriidat ja hyvän ja pahan kilpailu - dualismin ilmentymää? Esine on susi, jos muodonanto ei salli käyttötarkoitusta. Kuka käyttää nuijaa lyömiseen ja kuka ruoanlaittoon?

Dualismi ideologiana on vain yksi selitysmalli. Pluralismi korostaa moniarvoisuutta ja tukee ajattelua monimutkaisesta ja vuorovaikutteisesta maailmasta. Individualismi tarkoittaa jakamattomuutta. sisältää termessään dualismin, mutta tarkoittaa yksilöllisyyttä. Jakamattomuus ei sulje pois yksilön syntyperää ja kombinaatiota, perimää kahdesta erillisestä aiemmas-ta. Esineiden kautta meillä on tarve nähdä itseisarvomme ja laatomme. Esineissä toteutamme sukupolviajattelua, jolloin ympäristö muotivirtauksineen on sidoksissa tuotteen menestykseen. Edistyksellisessä muotoilussa näyttävät perinteen ja kasvun merkit elävinä kombinaationa. Olemme mercedes-, nissan- tai opel-ihmisiä.

Esineen dualistiset ominaisuudet voitaisiin määrittellä seuraavasti. Ominaisuuksissa on vastakohtapareja. Niissä on liittopareja. Näemme esineessä "tosioolion" (muista esine!) lisäksi henkisiä ominaisuuksia, sielun tai egon. Näitä voimme tuoda esiin muotojen antamisessa sekä materiaalien ja värien valinnoissa. Herääkö esineesi henkiin kun kytket siihen virran? Vilkuttaako Bemari omistajalleen hyvästiksi kun se lukitaan?

Muotoillaan hypoteesiksi ajatus, että hyvä muotoilu saavutetaan dualistisin keinoin. Hyvä merkitkään roomalaisen arkkitehdin Vitruviuksen toimivuutta, kestävyttä ja kauneutta. Näihin kolmeen hyvään liittyy odotuksia: toiminnan odotukset ovat esineen käyttötarkoituksen täyttämistä, kestävyden odotukset ovat esineen käytännöllisyyden pitkäikäisyyttä ja kauneuden odotukset ovat muodon ja

Ikean idea yhdistää kaksi funktiota. Tuolin ja säilytystilan kombinaatio.

värien kokonaisuuden miellyttävyyden säilymistä.

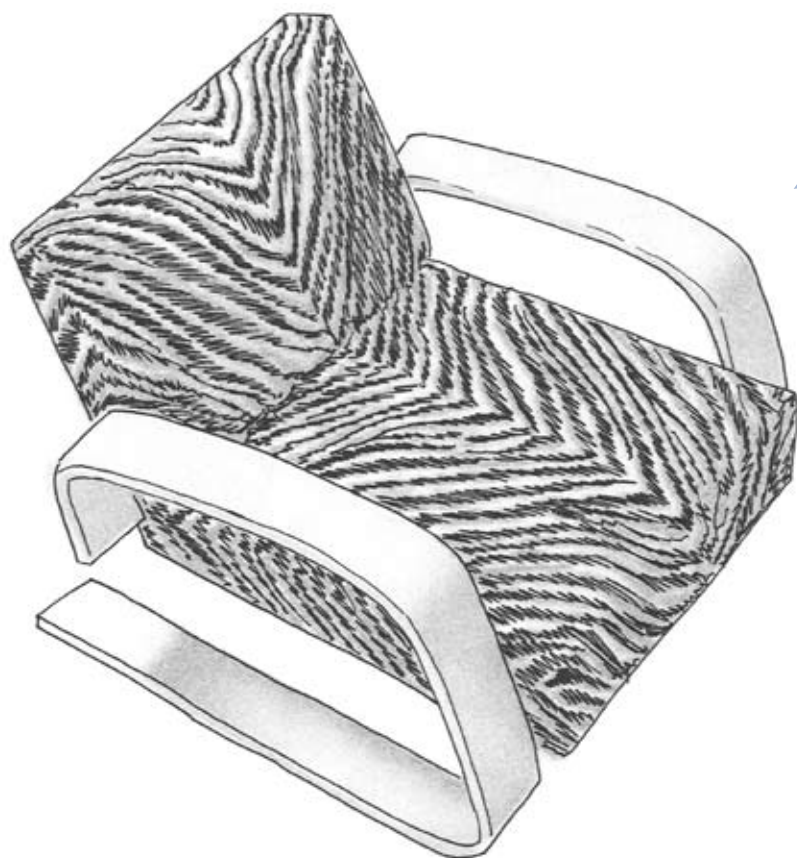
Muodonanto. Dualistisen teesin mukaisesti hyvän esineen muoto syntyy geometrinen-geometrinen liittoparista, geometrinen-vapaamuoto vastaparista tai muoto synnyttää mielikuvan esineen egosta.

Materiaalivalinnat. Teesin mukaisesti hyvät materiaalit valitaan liittopareina: kova-kova, pehmeä-pehmeä, synteettinen-synteettinen, luonnollinen-luonnollinen, raskas-raskas jne. Tai ne valitaan vastapareina: kova-pehmeä, synteettinen-luonnollinen, raskas-kevyt jne. Kolmantena valitut materiaalit synnyttävät mielikuvan esineen egosta.

Värivalinnat. Teesin mukaisesti hyvinä väreinä käytetään kahta vapaasti valittavaa väriä, vastavärejä tai värejä, jotka kuvastavat esineen egoa. Mitä merkitystä muodonannolla, materiaali- ja värivalinnoilla on toimivuuden, kestävyden tai kauneuden täyttymisen kannalta?

Vastauksia merkityksille saa tutkimmalla ympäristönsä esineitä. Näkykö menestyneissä klassikoissa dualistista kaksinkertaisuutta? Miltä Marimekon kankaat näyttävät? Ovatko Alvar Aallon suunnittelemat kalusteet dualistisia materiaaleitaan, väreiltään tai muodoiltaan? Ovatko Ikean tuotteet yksinkertaisempia tai monimutkaisempia kuin dualistiset tuotteet? Näetkö kodissasi dualistista valikoitumista siinä mitä olet hankkinut ja mikä miellyttää tai mistä et pidä? Suositko yksinkertaisesti kahta? Onko esineen henki sinun kaverisi?

Tämän kirjoituksen tarkoitus on herättellä uudenlaista ympäristön havaitsemista. Jos ajatuksina heräsi uusia luovia ratkaisumalleja työn edistämiseksi tai ideoita sisustusvalintoihin, niin hyvä. Jatka sinä tietä.

Alvar Aallon dualismia. Eläinkunta ja kasvunkunta. Kaksi materiaalia. Kuviollinen ja yksivärinen pinta.

AIKA PRAHASSA - NYT

Arkkitehtuuri ja kaupunkihistoria kiinnostaa Jussi Karmalaa

TEKSTI: Tiina Vehviläinen
KUVA: Tuula Jeker

Jussi Karmala, 26-vuotias yleisen historian opiskelija, selaa paksua valokuvanippua prahalaisessa kuppilassa. Kuvissa heiluu mielenosoittajia kummallisissa asuissa kyltteineen. Karmala kertoo osallistuneensa Naton vastaiseen yli tuhatpäiseen mielenosoitukseen, joka pidettiin huippukokouksen aikaan marraskuun lopulla. Hän ei kuitenkaan ole anarkisti, vaan hän uskoo valtioon ja sen tehtävään säädellä esimerkiksi yhteiskunnan toimintoja ja tulonjakoa.

– Olin mukana sekä kansalaisena että toimittajana, sillä tein samalla juttua. Mielenosoitus kesti viisi tuntia, mutta sujui tänä vuonna onneksi rauhallisissa merkeissä poliisin näkyvän läsnäolon ja mielenosoittajien rakentavan käytöksen vuoksi. Mellakoita odottavia toimittajia oli melkein yhtä paljon kuin mielenosoittajia, mutta he saivat pettyä tällä kertaa.

Karmala pohdiskelee, että Nato saattaa muodostua Yhdysvaltojen kaupallisten intressien työkaluksi, siksi sen rooli voi olla uhkaavakin. Hänen mielestään Nato parhaimmillaan voisi toimia rauhansomaisesti erittäin tehokkaastikin.

– Nyt Nato vaan tuntuu ajavan vastakkainasettelua pohjoisen ja etelän välillä. Uusi vihollinen Varsovan liiton jälkeen oli tietysti pakko löytää – islamilaisesta maailmasta – mutta itseään Yhdysvallat ovat itsensä siihen soppaan sotkeneet ensin kouluttamalla terroristeja, jotka sitten heidän opeillaan hyökkäävät kouluttajaansa vastaan.

Yleisesti hän on sitä mieltä, että valitseva läntinen maailmantilanne, jossa kaikki pyörii Yhdysvaltojen akselin ympärillä, ei ole hyvä.

– Asiat vaativat aina vastapoolinsa, tavallaan. Nato ei ole pelkästään Yhdysvallat, se pitää muistaa. Meillä eurooppalaisilla voisi olla paljon opittavaakin Amerikasta. Lisäksi amerikkalaiset ovat usein ystävällisiä ja luontevia ihmisiä.

Stipendillä takaisin unelmien kaupunkiin

Tampereen yliopistossa vuonna 1996 opiskelunsa aloittanut Karmala sai CIMOn stipendin ja pääsi Prahaan tekemään graduaan Kaarlen yliopiston filosofian tiedekuntaan. CIMOn eli Kansainvälisen henkilöväihdon keskuksen (Centre for International Mobility) tehtävänä on edistää suomalaisen yhteiskunnan kansainvälistymistä koulutuksessa, kulttuurissa ja työelämässä.

– Ihastuin kaupunkiin heti kun kävin täällä ensimmäisen kerran kymmenen vuotta sitten. Vaihtovuosi yliopistosta 98–99 vahvisti sen, että teen graduni kommunistisen Tšekkoslovakian historiasta.

Karmala viipyy Prahassa tällä kertaa yhden lukukauden. Gradussaan hän tutkii sosialistista elämäntyyliä ja

sen rakentamista kokeellisessa Invalidovnan lähiössä Prahassa vuosina 1959–1965. Aihe ja alue kiinnostavat Karmalaa niin kaupunkihistoriallisesti ja arkkitehtuurisesti kuin poliittisesti ja sosiaalisestikin.

– Arkkitehtuurin historia kiinnostaa, ja kaupunkihistoria yleensäkin. Myös vastakkainasettelu valtio-kansallinen – akselilla on mielenkiintoinen. Tšekkoslovakian kommunistinen puolue yritti Invalidovnan kohdalla rakentaa asuinaluetta, joka olisi kasvattanut ihmisiä sosialismiin.

Lännen ylellisyydet lisääntyvät kokoajan

Jussi Karmalan vapaa-aika kuluu kirjastoissa, levykaupoissa, pubeissa ja konserteissa. Suomessa Karmalalla on kaksi bändiä, Bonneville Dam ja Pelham, jotka soittavat countryrockia. Karmala soittaa kitaraa, säveltää biisit ja laulaakin vielä.

Karmalalla on prahalainenkin kokoonpano, Bill, jolla on piakkoin keikka tšekkiläisessä valokuvagalleriassa. Näyttelyn kuvat ottanut valokuvaaja soittaa siinä kontrabassoa ja Karmalan amerikkalainen ystävä mandoliinia ja viulua.

– Suomalaisista bändeistä tšekkiläiset tuntevat ainakin Endstandin ja Waltarin. On ihan kiva, kun joku tulee hehkuttamaan jotain suomalaista bändiä. Oltiin vasta kavereiden kanssa

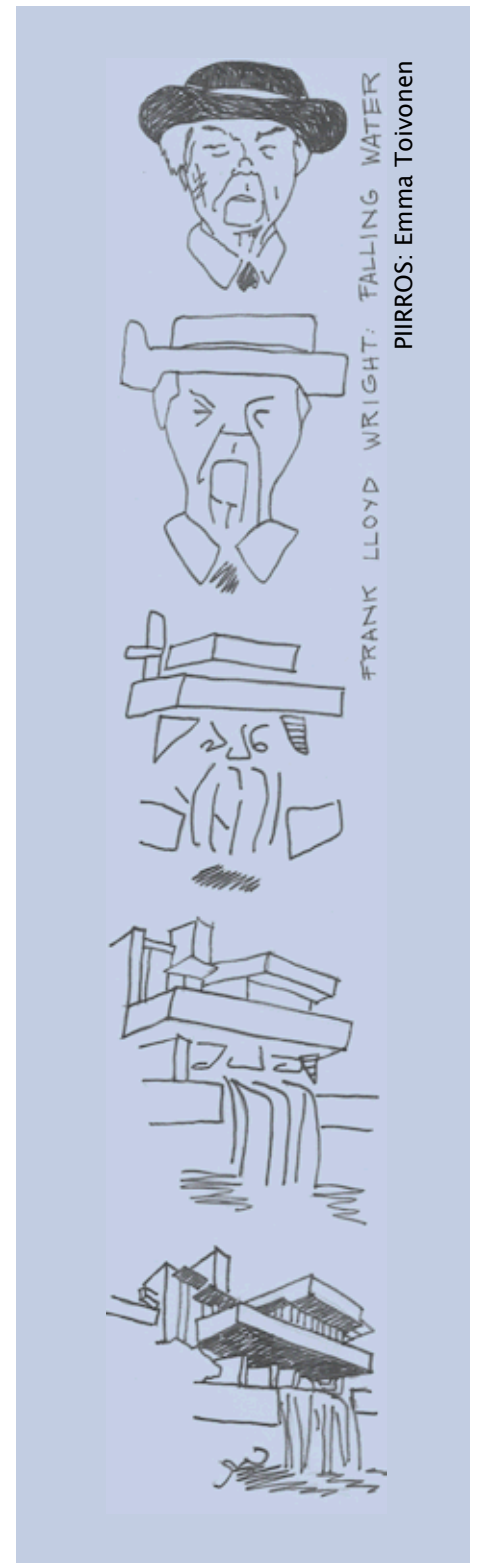
Endstandin keikallakin, kun ne kävivät täällä.

Karmala on opiskellut tšekin kieltä, ja puhuukin sujuvasti paikallisten kanssa heidän omalla kielellään. Hän kertoo, että viettää enemmän aikaa paikallisten kanssa kuin vaihto-oppilaspiireissä. Hän asuu 50 neliön yksiössä Žižkovissa, joka on hänen mukaansa Prahan viihtyisin kaupunginosa.

– Kyllä minä voisin Prahaankin muuttaa kokonaan, mutta en ainakaan nyt heti koulun jälkeen. Ensin olisi tärkeää saada töitä. Haluaisin esimerkiksi jollekin levy-yhtiölle tiedottajaksi.

Karmala kertoo, että vaikka syöminen ja juominen onkin Suomeen verrattuna edullista, asuminen on lähes yhtä kallista. Hänestä on toisaalta hyvä, että Itä-Eurooppa länsimaistuu, sillä jälkisosialistisessa maassa on huonot puolensakin. Esimerkkinä hän mainitsee, että palvelu on toisinaan epäystävällistä, ja että asunnot ovat huonokuntoisia.

– Toisaalta länsimaistuminen kuitenkin on sääli. Ihmiset ovat täällä aktiivisempia kuin Suomessa. Asioiden eteen täytyy ponnistella, eikä kaikki ole itsestään selvää. Kuitenkin heidän tuloitasonsa nousee kokoajan. Sen huomaat siitä, kun tänne virtaa jatkuvasti länsimaisia ylellisyyksiä, kuten tämä lattekin on, Karmala toteaa ja hörppää erikoiskahviaan.

Riikka Ylimäki
(Mää oon Oulusta)

TERVETTÄ ITSERAKKAUTTA

Kilta toivottaa tervetulleeksi uudet, aloittavat opiskelijat joka syksy. Salakerhomme jäsenet omaksuvat huomaamattaan uusia arvoja, oppivat uuden valko-musta-harmaa-punainen-väriopin ja tuntevat kuuluvansa ammattikuntaamme. He vaihtavat erikoisiin silmälasienkehysiin, pukeutuvat hassusti, nostavat opintolainaa osatakseen Marimekon olkalaukun.

Oma pieni nurkkakuntamme on onnellisesti eristetty muista Oulun yliopiston opiskelijoista, ja pohjoisen sijaintinsa vuoksi myös muista arkkitehtikilloista. Emme suostu olemaan teekkareita, ja vain pieni osa koskaan hankkii tekkarin tunnusta tupsulakia. Haalareita käytämme ainoastaan työmaalla harjoittelussa. Pyörimme oman korttelin alueella ja joskus nau-raen haaveilemme pihapiirin täydentämisestä korkealla asuintalolla kaikille osaston opiskelijoille ja sisäsiittoisille lapsillemme. Olemmehan todella erityisiä, Oulun ainoita taideopiskelijoita ja rakastamme mielikuvaamme itsestämme. (Kylä me toisistamme tykätää. Näkyy pikkujouluisaki.)

Taitelijan imagoa luodessamme perustamme sen anarkistiseen ihanteeseen kapinallisesta taiteilijasta, joka on elähdyttänyt monia, dadaistisista surrealisteista punkkareihin. Pyhän vapauden ihannointi, yksilöllisyys ja persoonallisuus ovat perusarvoja, trendikkäästi ilmaistuna: "jokaisen pitää löytää se oma juttunsa". Ulkopuolisen silmin näytämme kaikki samanlaisilta takkutukilta mustissa vaatteissa, mutta itse uskomme lujasti erilaisuuteemme. Ainoa yhdistävä tekijä on intohimoinen rakkaus arkkitehtuuriin ja sen tekemiseen. Palavakatseinen nuoret idealistit unelmoivat maailman parantamisesta omilla töillään ja ajatuksillaan. (Mää unelmoin eniten rahasta. Siis että sitä olis paljon.)

Taiteilijaelämän ihannoiminen on tekotaiteellista. Mutta onhan onnellista, kun kukaan ei ääneen lausu keisarin oikeasti olevan alasti. (Mää tykkään kulukia iliman housuja kesääsi. Talavella täällä o liia kylmä.) Punaviini saa meidät keskustelemaan boheemisti arkkitehtuurista ja muista intellektuelleille taiteilijoille sopivista aiheista. (Sitten ku juuaan kalijaa,

voijjaan puhua rakennustaiteesta ja -osista niiden oikeilla nimillä.) Me- ja muut-ihmiset -vertailut ja ylipäätään niiden tekeminen vakuuttavat meidät, että olemme oikeasti erikoisia. Useimmat viettävät tässä onnelassa koko elämänsä avioiduttuaan toisen arkkitehdin kanssa, mutta osa saa kokea taviksenkin elämän arvoja ja arkea sitten opintojensa aloittamisen.

Kiihkeä usko itseensä rapisee vuosien saatossa. Työelämä ja maailma opettaa realistiksi, myymme itsemme rakennusteollisuudelle ja levitämme rypyyvoiteita roikkuville silmäpuuseille. Mutta joka kerta sopivan tilaisuuden tullen palaamme mielissämme elämään suuren taiteilijan elämää. Kuukausittainen uuden arkkitehtuurilehden selailu tai vuosittaiset arkkitehtipäivät saavat varmasti yhä aikaan tunteen yhteydestä johonkin hienoon, vaikuttavaan ja parempaan.

(Tunnustan: on kivvaa olla arkkari. Oikiasti tykkään punaviinistä ja lukia kiiltäviä trendilehtiä. Kotona mullo lundian hyllyt ja teema-astiat. Vaatekaapista löytyy pääosin mustia vaatteita. Marimekon laukkuki on vihiriä.)

Emilia Pollari
TKK

TILAA KASVULLE!

Vuodenvaihteessa sain ystävältäni hoivattavaksi vanhan perintökasvin. Tavakseni on tullut koululta palattuani pysähtyä katselemaan tuota vanhaa vihreää, joka ihmeellisen elinvoimaisena venyttelee varsiaan ikkunalaudallani talviauringosta nauttien. Suuret, kauniit lehdet ojentuvat ylöspäin pienempien yrittäessä löytää tietään kohti valoa. Miten huolehtia tällaisesta kasvusta tukahduttamatta sen elinvoimaa? Ehkäpä vain kukkasen kasvua seuraamalla voin oppia aistimaan sen tarpeet ja toimia niitä tyydyttäen.

Oma hyvinvointi on opiskelun täytämässä elämässä kysymys, jota ei kovinkaan usein pysähdytä pohtimaan. Skissaus, tussaus ja kritiikit täyttävät arjen, eikä aina ehdi edes ihmetellä, olisiko välillä hyvä tehdä jotain muutakin. Päällisin puolin voisi arkkarin filosofian olettaa olevan kuten turkkilaisella, joka toteaa Caidelle työn pitävän poissa kolme suurta onnettomuutta: ikävystymisen, paheen ja puutteen. Ehkei kuitenkaan tarkoituksenmukaista ole, että työ pitää poissa myös unen, vuorokauden- tai vuodenajat. Luulenpa, etten ole ainoa, jolta vanhat harrastukset ovat opiskelun myötä jääneet. Lahjakkaat opiskelijat antavat koko elämänsä maisema-arkkitehtuurille ja rakennustaiteelle ras-

kaan työn vaatiessa myös kaltaisensa hovit. Vaikka opiskeluun tuokin oman mielekkyytensä intensiivinen tekeminen koululla ja kohtalotoverien kanssa jaetut työt sekä yöt nostavat yhteishenkeä kummasti, on pakko välillä pysähtyä pohtimaan, mistä löytyisi voimaa kasvulle.

Kasvun seuraaminen elähdyttää minua jo sinänsä. Nuoresta versosta kasvaa taimi, ja kohta siihen alkaa kehittyä nappu, joka jonain päivänä puhkeaa ihmeellisen kauniiksi kukaksi ja kenties puu vielä kantaa hedelmääkin. Ehkei ikkunalaudallani oleva puu koskaan anna hedelmiään minun pömittäväkseni, mutta jo pelkkä kasvun ihme ja kostean mullan tuoksu tuovat iloa, joka saa minut puuhailemaan tuon ihmeellisen kasvin parissa. Toivottavasti osaan antaa tilaa sellaiselle kasvulle, joka aikanaan saa kaikki kukat kukkimaan. Kasvuun tarvitaan voimia. Mistä tiedän, tarvitseeko kasvi allapäin ollessaan lannoitusta, vettä, lämpöä, valoa tai rakkautta, vai vaivaavtko sitä voimia varastavat rönsyt, jotka minun pitäisi osata leikata, jotta voimia jäisi oikeisiin asioihin? Pitää kuunnella ja katsella tarkemmin.

Lopputuloksen näkeminen on usein täysin mahdotonta. Harjoitustyöt konkretisoituvat pienoismalleiksi ja rakennukset nousevat nykyään liiankin

nopeasti. Maisema-arkkitehti ei välttämättä koskaan näe suunnitelmiansa kasvavan täyteen mittaansa. Maisema-arkkitehtuurin tai arkkitehtuurin opiskelu ja ammatti vaatii ajatusten rikkautta. On mentävä piirustussalia edemmäs kalaan jos tahtoo nähdä myös suuren meren. Jostain on löydetävä uusia ajatuksia, ylipäätään muita ajatuksia, tilaa uudistumiselle. Ainakin itselleni virikkeet työhön kumpuavat muualta kuin työhuoneelta. Turkkilainen on oikeassa. Elämän mielekkyys löytyy asioiden tekemisestä. Kuitenkin elämää varten tehdystä arkkitehtuurista, ei arkkitehtuuria varten tehdystä elämästä.

Toisinaan kasvaminen ja kasvattaminen tuntuvat liiankin voimia vieviltä. Vielä eilen olin siemen, nyt orastava taimi, professoreiden taimitarhassa. Kai saamme kasvuun eväät - viljelystä ja varjelusta. Eivät hekään tiedä lopputuloksesta, mutta uskovat silti tulevaisuuden ympäristön haltuumme. Toivon itse löytäväni oikean suhteen sen rakkauden ja anarkian välillä, jota kasvu ja hoitokasvini kasvattaminen vaativat. Hyvinvointi - henkinen ja fyysinen - ovat tärkeimmät joita vaalia. On vain otettava tilaa kasvulle. Kaikkien, onnettomienkin, tapahtumien jälkeen optimisti Candide uskoo työn siunauksellisuuteen "--mutta meidän tulee viljellä puutarhaamme."

RAKKAUDESTA ANARKIAAN

Tampereen teknillisen korkeakoulun nimi muuttui vuodenvaihteessa Tampereen teknilliseksi yliopistoksi. Tuli tarve päivittää killan logo, koska vanhassa logossa käytetään lyhennettä TTKK. Kysyimme sähköpostitse killan jäseniltä halukkuutta muuttaa logoa kokonaisuudessaan. Selvisi, että neljä vuotta sitten logoa ehdotettiin muutettavaksi. Syynä yhteneväisyys anarkistien merkkiin. Logoa ei muutettu silloin eikä sitä haluttu muuttaa nykyään, muutoin kuin lyhenteen osalta.

Haluavatko opiskelijat erottua anarkistisella aksentilla valmistuneista arkkitehteista? Mahdollisuus suunnitella radikaaleja rakennuksia, joita eivät realiteetit rassa, kuuluu opiskelijoiden etuihin. Sitä kannattaa hyödyntää niin kauan kuin pystyy.

Muutoksia on kuitenkin tulossa. Osastollemme valmistuu ensi kesänä uudet tilat. Kahden ensimmäisen vuosikurssin työtöilöjen lisäksi saamme tarpeellisen mallipajan, aina tarpeellista oleskelutilaa ja oikean kiltahuoneen. Kokouksia olemme pitäneet tähän asti keittiössä,

joka on mahdollistanut muidenkin kuin kiltä-aktiivien mielipiteiden kuulemisen tuoreeltaan. Avoimuudesta emme luovu vaikka kokoontumispaikka siirtyykin kiiltävän mustalla pinnoitetuun huoneeseen. Elämän totutteluun nykyisissä tiloissamme, peltilaatikon pohjakerroksessa, meni aikaa. Vuoden jälkeen tätä luolaa jo rakastaa. Voinko rakastua enää uudelleen? Onneksi osa peltilaatikon pohjasta jää näillä näkymin vieroitushoitoa kaipaavien vanhempien opiskelijoiden käyttöön.

Niko Huttunen
TTY →